

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1991

Vyhlásené: 23.05.1991

Časová verzia predpisu účinná od: 23.05.1991

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

168

OZNÁMENIE

Federálneho ministerstva zahraničných vecí

Federálne ministerstvo zahraničných vecí oznamuje, že 8. júna 1977 boli v Ženeve prijaté Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I) a Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter (Protokol II). V mene Československej socialistickej republiky boli Dodatkové protokoly podpísané v Berne 6. decembra 1978. S Dodatkovými protokolmi vyslovilo súhlas Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky a prezident Československej socialistickej republiky ich ratifikoval. Ratifikačné listiny boli uložené u Švajčiarskej spolkovej rady, deponitára dohovorov, 14. februára 1990. Dodatkové protokoly nadobudli platnosť na základe svojich článkov 95 ods. 1 a 23 ods. 1 dňom 7. decembra 1978. Pre Českú a Slovenskú Federatívnu Republiku nadobudli platnosť v súlade so svojimi článkami 95 ods. 2 a 23 ods. 2 dňom 14. augusta 1990. České preklady Dodatkových protokolov sa vyhlasujú súčasne.*)

DODATKOVÝ PROTOKOL k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I)

Vysoké zmluvné strany,

vyhlasujúc, že si naliehavo prajú, aby národy žili v mieri,

pripomínajúc, že každý štát má povinnosť v súlade s Chartou Organizácie Spojených národov vystríhať sa vo svojich medzinárodných vzťahoch hrozby silou alebo použitia sily tak proti zvrchovanosti, územnej celistvosti alebo politickej nezávislosti akéhokoľvek štátu, ako aj akýmkoľvek iným spôsobom nezlučiteľným s cieľmi Organizácie Spojených národov,

považujúc však za nutné znovu potvrdiť a rozvinúť ustanovenia chrániace obeť ozbrojených konfliktov a doplniť opatrenia, ktoré sú určené na zabezpečenie ich účinnejšej aplikácie,

vyjadrujúc svoje presvedčenie, že žiadne ustanovenie tohto Protokolu alebo Ženevských dohovorov z 12. augusta 1949 nebude vykladané, akoby ospravedlňovalo alebo umožňovalo akýkoľvek čin agresie alebo akékoľvek iné použitie sily nezlučiteľné s Chartou Organizácie Spojených národov,

potvrdzujúc taktiež, že ustanovenia Ženevských dohovorov z 12. augusta 1949 a tohto Protokolu musia byť plne aplikované za každých okolností na všetky osoby, ktoré sú chránené týmito dokumentmi, bez akéhokoľvek nepriaznivého rozdielu založeného na povahe alebo pôvode ozbrojeného konfliktu alebo na príčinách, ktorých sa dovoľávajú alebo ktoré im pripisujú strany v konflikte,

dohodli sa takto:

ČASŤ I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Všeobecné zásady a rozsah aplikácie

1. Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú, že za všetkých okolností budú zachovávať tento Protokol a zabezpečia jeho zachovávanie.
2. V prípadoch, ktoré neupravuje tento Protokol alebo iné medzinárodné dohody, zostávajú civilné osoby a kombatanti pod ochranou a v rámci pôsobnosti zásad medzinárodného práva vyplývajúcich z ustálených obyčají, zo zásad ľudskosti a z požiadaviek spoločenského svedomia.
3. Tento Protokol, ktorý dopĺňa Ženevské dohovory z 12. augusta 1949 o ochrane obetí vojny, bude aplikovaný na situácie uvedené v spoločnom článku 2 týchto dohovorov.
4. Situáciami uvedenými v predchádzajúcom odseku sa rozumejú ozbrojené konflikty, v ktorých národy bojujú proti koloniálnej nadvláde a cudzej okupácii a proti rasistickým režimom, aby uplatnili svoje právo na sebaurčenie, ako je zakotvené v Charte Organizácie Spojených národov a v Deklarácii zásad medzinárodného práva týkajúcej sa priateľských vzťahov a spolupráce medzi štátmi v súlade s Chartou Organizácie Spojených národov.

Článok 2

Definície

Na účely tohto Protokolu:

- a) „Prvý dohovor“, „Druhý dohovor“, „Tretí dohovor“ a „Štvrtý dohovor“ sú označením pre Ženevský dohovor o zlepšení osudu ranených a chorých príslušníkov ozbrojených síl v poli z 12. augusta 1949, Ženevský dohovor o zlepšení osudu ranených, chorých a stroskotancov ozbrojených síl na mori z 12. augusta 1949, Ženevský dohovor o zaobchádzaní s vojnovými zajatcami z 12. augusta 1949, Ženevský dohovor o ochrane civilných osôb za vojny z 12. augusta 1949; výraz „dohovory“ označuje tieto štyri Ženevské dohovory z 12. augusta 1949 o ochrane obetí vojny;

- b) „Normy medzinárodného práva aplikovateľné v ozbrojených konfliktoch“ sú označením pre normy aplikovateľné v ozbrojených konfliktoch, ktoré sú obsiahnuté v medzinárodných dohodách, ktorých stranami sú strany v konflikte, a všeobecne uznávané zásady a normy medzinárodného práva aplikovateľné v ozbrojených konfliktoch;
- c) „Ochranná mocnosť“ je neutrálny alebo iný štát, ktorý nie je stranou v konflikte, ktorý bol jednou stranou v konflikte vymenovaný a druhou stranou v konflikte prijatý a ktorý súhlasil s tým, že bude vykonávať funkcie predpísané dohovormi a týmto Protokolom pre ochrannú mocnosť;
- d) „Substitút“ je organizácia konajúca v zastúpení ochrannej mocnosti v súlade s článkom 5.

Článok 3

Začiatok a koniec aplikácie

Bez ujmy na ustanoveniach, ktoré sa aplikujú v akomkoľvek čase:

- a) Dohovory a tento Protokol budú aplikované od začiatku ktorejkoľvek situácie uvedenej v článku 1 tohto Protokolu;
- b) Aplikácia dohovorov a tohto Protokolu sa skončí na území strán v konflikte pri všeobecnom ukončení vojenských operácií a na okupovaných územiach pri ukončení okupácie. Výnimku tvoria v obidvoch prípadoch tie osoby, ku ktorých definitívnemu prepusteniu, repatriácii alebo znovuusídleniu dôjde neskoršie. Tieto osoby budú naďalej požívať výhody príslušných ustanovení týchto dohovorov a tohto Protokolu až do svojho definitívneho prepustenia, repatriácie alebo znovuusídlenia.

Článok 4

Právne postavenie strán v konflikte

Aplikácie dohovorov a tohto Protokolu, ako aj uzavretie dohôd predvídaných týmito dokumentmi, nebudú mať vplyv na právne postavenie strán v konflikte. Okupácia územia ani aplikácia dohovorov a tohto Protokolu nebudú mať vplyv na právne postavenie tohto územia.

Článok 5

Vymenovanie ochranných mocností a ich substitútov

1. Povinnosťou strán v konflikte od začiatku konfliktu medzi nimi je zabezpečiť kontrolu aj aplikáciu dohovorov a tohto Protokolu použitím systému ochranných mocností, ktorý zahŕňa najmä vymenovanie a prijatie týchto mocností v súlade s nasledujúcimi odsekmi. Ochranné mocnosti budú mať povinnosť hájiť záujmy strán v konflikte.
2. Od začiatku situácie uvedenej v článku 1 každá strana v konflikte vymenuje bez meškania ochrannú mocnosť za účelom aplikácie dohovorov a tohto Protokolu a takisto bez meškania a za rovnakým účelom dovoľí činnosť ochrannej mocnosti, ktorú schválila a s ktorej vymenovaním súhlasila druhá strana.
3. Keď ochranná mocnosť nebola vymenovaná alebo prijatá od začiatku situácie uvedenej v článku 1, Medzinárodný výbor Červeného kríža bez toho, aby tým bolo dotknuté právo ktorejkoľvek inej nestrannej humanitárnej organizácie postupovať podobne, ponúkne svoje dobré služby stranám v konflikte za účelom bezodkladného vymenovania ochrannej mocnosti, s ktorou by strany v konflikte súhlasili. Za tým účelom bude môcť okrem iného požiadať každú stranu, aby mu dodala zoznam aspoň piatich štátov, ktoré považuje za prijateľné, aby v jej mene konali ako ochranná mocnosť vo vzťahu k druhej strane, a požiadať každú druhú stranu, aby mu dodala zoznam najmenej piatich štátov, ktoré by prijala ako ochrannú mocnosť druhej strany. Tieto zoznamy musia byť zaslané výboru do dvoch týždňov od dôjdenia žiadosti. Výbor zoznamy porovná a vyžiada si súhlas každého štátu, ktorého meno sa na týchto zoznamoch vyskytuje.
4. Ak bez ohľadu na predtým uvedené nebude existovať ochranná mocnosť, prijmú strany v konflikte bez meškania ponuku, ktorú bude môcť vykonať Medzinárodný výbor Červeného kríža alebo ktorákoľvek iná organizácia, ktorá poskytuje všetky záruky nestrannosti a schopnosti, konať ako substitút, po náležitých konzultáciách s uvedenými stranami a so zreteľom na výsledok týchto konzultácií. Činnosť takého substitúta podlieha súhlasu strán v konflikte;

strany v konflikte vynaložia všetko úsilie, aby uľahčovali činnosť substitúta pri plnení jeho úloh v súlade s dohovormi a týmto Protokolom.

5. V súlade s článkom 4 nebude mať vymenovanie a prijatie ochranných mocností za účelom aplikácie dohovorov a tohto Protokolu vplyv na právne postavenie strán v konflikte alebo ktoréhokolvek územia, včítane okupovaného územia.
6. Udržovanie diplomatických stykov medzi stranami v konflikte alebo poverenie tretieho štátu ochranou záujmov niektorej strany a záujmov ich príslušníkov v súlade s normami medzinárodného práva o diplomatických stykoch nie je prekážkou vymenovania ochranných mocností za účelom aplikácie dohovorov a tohto Protokolu.
7. Každá zmienka o ochrannej mocnosti v tomto Protokole označuje tiež substitúta.

Článok 6

Kvalifikovaný personál

1. Vysoké zmluvné strany budú usilovať aj v čase mieru o to, aby za pomoci národných spoločností Červeného kríža (Červeného polmesiaca, Červeného leva a slnka) bol pripravený kvalifikovaný personál, ktorý by napomáhal aplikáciu dohovorov a tohto Protokolu a osobitne činnosti ochranných mocností.
2. Nábor a príprava takého personálu sú vo vnútroštátnej právomoci.
3. Medzinárodný výbor Červeného kríža bude mať pre Vysoké zmluvné strany k dispozícii zoznamy takto pripravených osôb, ktoré zostavia a na tento účel mu odovzdajú Vysoké zmluvné strany.
4. Podmienky upravujúce využívanie týchto osôb mimo štátneho územia v každom prípade budú upravené v osobitných dohodách medzi príslušnými stranami.

Článok 7

Schôdza

Depozitár tohto Protokolu zvolá na žiadosť jednej alebo niekoľkých Vysokých zmluvných strán a po súhlase väčšiny týchto strán schôdzu týchto Vysokých zmluvných strán za účelom prerokovania všeobecných problémov týkajúcich sa aplikácie Dohovorov a tohto Protokolu.

ČASŤ II

RANENÍ, CHORÍ A STROSKOTANCI

ODDIEL I

VŠEOBECNÁ OCHRANA

Článok 8

Definícia pojmov

Na účely tohto Protokolu:

- a) „Ranení“ a „chorí“ sú vojenské alebo civilné osoby, ktoré pre zranenie, chorobu alebo iné fyzické alebo duševné poruchy alebo neschopnosť potrebujú lekársku pomoc alebo starostlivosť a ktoré sa zdržujú akejkoľvek nepriateľskej činnosti. Tieto pojmy sa tiež vzťahujú na rodičky, novorodencov a iné osoby, ktoré by mohli potrebovať okamžitú lekársku pomoc alebo starostlivosť, ako choré osoby alebo tehotné ženy, a ktoré sa zdržujú akejkoľvek nepriateľskej činnosti;
- b) „Stroskotanci“ sú vojenské alebo civilné osoby, ktoré sú v nebezpečnej situácii na mori alebo v iných vodách v dôsledku nešťastia, ktoré postihlo ich alebo loď alebo lietadlo, ktorými sa prepravovali, a ktoré sa zdržujú akejkoľvek nepriateľskej činnosti. Tieto osoby, za podmienky, že sa naďalej zdržujú akejkoľvek nepriateľskej činnosti, sú naďalej považované po dobu záchranných akcií za stroskotancov až do tej doby, než podľa dohovorov alebo tohto Protokolu nadobudnú iný status;
- c) „Zdravotnícky personál“ sú osoby, ktoré sú stranou v konflikte určené výhradne na zdravotnícke účely vymenované v odseku e) alebo na správu zdravotníckych jednotiek alebo na

riadenie alebo správu zdravotníckych prepravných prostriedkov. Toto určenie môže byť trvalé alebo dočasné. Tento termín zahŕňa:

- i) zdravotnícky personál strany v konflikte, vojenský alebo civilný, včítane personálu, ktorý je uvedený v Prvom a Druhom dohovore a ktorý je pridelený k organizáciám civilnej obrany;
  - ii) zdravotnícky personál národných spoločností Červeného kríža (Červeného polmesiaca, Červeného leva a slnka) a ďalších národných dobrovoľných organizácií riadne uznaných a splnomocnených stranou v konflikte;
  - iii) zdravotnícky personál zdravotníckych jednotiek alebo zdravotníckych prepravných prostriedkov uvedených v článku 9 odsek 2;
- d) „Duchovný personál“ sú vojenské alebo civilné osoby, ako sú kňazi, ktoré sa výhradne zaoberajú duchovnou činnosťou a sú pridelené:
- i) k ozbrojeným silám strany v konflikte; alebo
  - ii) ku zdravotníckym jednotkám alebo zdravotníckym prepravným prostriedkom strany v konflikte; alebo
  - iii) ku zdravotníckym jednotkám alebo zdravotníckym prepravným prostriedkom uvedeným v článku 9, odsek 2; alebo
  - iv) k organizáciám civilnej obrany strany v konflikte.

Duchovný personál môže byť pridelený trvale alebo dočasne a vzťahujú sa naň príslušné ustanovenia uvedené v odseku k);

- e) „Zdravotnícke jednotky“ sú zariadenia a iné jednotky, vojenské alebo civilné, organizované na zdravotnícke účely, a to na vyhľadávanie, zbieranie, prepravu, určenie diagnózy alebo liečenie i na poskytovanie prvej pomoci raneným, chorým a stroskotancom alebo na prevenciu chorôb. Tento termín zahŕňa okrem iného nemocnice a iné podobné jednotky, transfúzne strediská, strediská a ústavy lekárskej prevencie, zdravotnícke skladištia a zdravotnícke a farmaceutické sklady takých jednotiek. Zdravotnícke jednotky môžu byť nepohyblivé alebo pojazdné, trvalé alebo dočasné;
- f) „Zdravotnícka preprava“ je preprava ranených, chorých, stroskotancov, zdravotníckeho personálu, duchovného personálu, zdravotníckeho zariadenia a zdravotníckych zásielok chránených Dohovormi a týmto Protokolom po zemi, vode alebo vzduchom;
- g) „Zdravotnícke prepravné prostriedky“ sú akékoľvek prepravné prostriedky vojenské alebo civilné, trvalé alebo dočasné, určené výhradne pre zdravotnícku prepravu a kontrolované príslušným orgánom strany v konflikte;
- h) „Zdravotnícke vozidlá“ sú pozemné prostriedky zdravotníckej prepravy;
- i) „Zdravotnícke lode a plavidlá“ sú všetky prostriedky zdravotníckej prepravy po vode;
- j) „Zdravotnícke lietadlá“ sú všetky prostriedky zdravotníckej prepravy vzduchom;
- k) „Stály zdravotnícky personál“, „stále zdravotnícke jednotky“ a „stále zdravotnícke prepravné prostriedky“ sú také, ktoré sú určené výhradne na zdravotnícke účely na nevymedzené obdobie. „Dočasný zdravotnícky personál“, „dočasné zdravotnícke jednotky“ a „dočasné zdravotnícke prepravné prostriedky“ sú také, ktoré sú určené výhradne na zdravotnícke účely na obmedzené obdobie a po celú dobu takých období. Pokiaľ nie je ustanovené inak, pojmy „zdravotnícky personál“, „zdravotnícke jednotky“ a „zdravotnícke prepravné prostriedky“ zahŕňajú tak stále, ako aj dočasné kategórie;
- l) „Rozoznávací znak“ je osobitné označenie Červeného kríža, Červeného polmesiaca alebo Červeného leva a slnka na bielom pozadí, pokiaľ sa používa na účely ochrany zdravotníckych jednotiek a zdravotníckych prepravných prostriedkov alebo zdravotníckeho a duchovného personálu, zariadení alebo zásielok;
- m) „Rozoznávací signál“ je akýkoľvek signalizačný prostriedok určený na identifikáciu výhradne zdravotníckych jednotiek alebo zdravotníckych prepravných prostriedkov v súlade s kapitolou III prílohy I k tomuto Protokolu.

Článok 9

Rozsah aplikácie

1. Táto časť, ktorej ustanovenia sledujú cieľ zlepšiť osud ranených, chorých a stroskotancov, bude aplikovaná na všetky osoby, ktoré sa dostali do situácie spomenutej v článku 1, bez akéhokoľvek nepriaznivého rozdielu založeného na rase, farbe, pohlaví, jazyku, náboženstve alebo viere, politických alebo iných názoroch, národnom alebo sociálnom pôvode, majetku, rodovom pôvode alebo inom stave alebo na iných podobných kritériách.
2. Príslušné ustanovenia článkov 27 a 32 Prvého dohovoru sa budú vzťahovať na stále zdravotnícke jednotky a zdravotnícke prepravné prostriedky (s výnimkou nemocničných lodí, na ktoré sa vzťahuje článok 25 Druhého dohovoru) a ich personál daný k dispozícii strane v konflikte na humanitárne účely:
  - a) neutrálnym alebo iným štátom, ktorý nie je stranou v konflikte;
  - b) uznanou a splnomocnenou dobrovoľnou organizáciou takého štátu;
  - c) nestrannou medzinárodnou humanitárnou organizáciou.

Článok 10

Ochrana a starostlivosť

1. Všetci ranení, chorí a stroskotanci, nech patria ku ktorejkoľvek strane, budú sa rešpektovať a chrániť.
2. Za všetkých okolností sa bude s nimi zaobchádzať ľudsky a poskytne sa im v čo najväčšej možnej miere a čo najrýchlejšie lekárska starostlivosť a ošetrovanie, ktoré vyžaduje ich stav. Nebude sa medzi nimi robiť žiadny rozdiel z iných ako zdravotných dôvodov.

Článok 11

Ochrana osôb

1. Zdravie a telesná alebo duševná integrita osôb, ktoré sa nachádzajú v moci druhej strany alebo ktoré sú internované, uväznené alebo iným spôsobom zbavené slobody v dôsledku situácie spomenutej v článku 1, nebudú ohrozené žiadnym neopodstatneným konaním alebo opomenutím. Je preto zakázané podrobovať osoby uvedené v tomto článku lekárskemu zákroku, ktorý nie je zdôvodnený zdravotným stavom týchto osôb a ktorý je v rozpore s všeobecne prijatými lekárske normami aplikovateľnými za podobných liečebných okolností u osôb, ktoré sú príslušníkmi, nezbavenými slobody, strany, ktorá taký zákrok vykonáva.
2. Osobitne je zakázané tieto osoby, a to dokonca i s ich súhlasom:
  - a) telesne mrzačiť,
  - b) používať na lekárske alebo vedecké pokusy,
  - c) odoberať im tkanivá alebo orgány za účelom transplantácie, s výnimkou tých prípadov, ktoré sú v súlade s podmienkami ustanovenými v odseku 1.
3. Výnimky zo zákazu podľa odseku 2 c) môžu sa urobiť len v prípade darovania krvi na transfúziu alebo kože na transplantáciu za predpokladu, že darovanie je dobrovoľné a je vykonané bez akéhokoľvek donucovania alebo nátlaku, a to len na liečebné účely a za podmienok, ktoré sú v súlade so všeobecne uznávanými lekárske normami, a pod dozorom slúžiacim tak na prospech darcu, ako aj príjemcu.
4. Akékoľvek úmyselné konanie alebo opomenutie vážne ohrozujúce zdravie, telesnú alebo duševnú integritu osoby, ktorá sa nachádza v moci inej strany, ako tej, ku ktorej patrí, a ktorá buď poruší zákazy uvedené v odsekoch 1 a 2, alebo nesplní požiadavky odseku 3, je vážnym porušením tohto Protokolu.
5. Osoby uvedené v odseku 1 majú právo odmietnuť akýkoľvek chirurgický zákrok. V prípade odmietnutia je potrebné, aby zdravotnícky personál získal príslušné písomné vyhlásenie podpísané alebo potvrdené pacientom.
6. Každá strana v konflikte povedie lekárske záznamy o každom darovaní krvi na transfúziu alebo kože na transplantáciu osobami uvedenými v odseku 1, ak je za vykonanie takého darovania

zodpovedná. Okrem toho sa každá strana v konflikte vynasnaží viesť záznamy o všetkých lekárskech zákrokoch vykonaných na osobách, ktoré sú internované, väznené alebo iným spôsobom zbavené slobody v dôsledku situácie spomenutej v článku 1. Tieto záznamy budú kedykoľvek k dispozícii ochrannej mocnosti za účelom inšpekcie.

Článok 12

Ochrana zdravotníckych jednotiek

1. Zdravotnícke jednotky budú vždy rešpektované a chránené a nestanú sa predmetom útoku.
2. Odsek 1 bude aplikovaný na civilné zdravotnícke jednotky za predpokladu, že
  - a) patria jednej zo strán v konflikte;
  - b) sú uznané a splnomocnené príslušným orgánom jednej zo strán v konflikte, alebo
  - c) sú splnomocnené v súlade s článkom 9, odsek 2 tohto Protokolu alebo s článkom 27 Prvého dohovoru.
3. Strany v konflikte sa vyzývajú, aby sa vzájomne informovali o umiestnení svojich stálych zdravotníckych jednotiek. Neposkytnutie tejto informácie nezavahuje žiadnu stranu povinnosti dodržiavať ustanovenie odseku 1.
4. Za žiadnych okolností nesmú byť zdravotnícke jednotky použité na to, aby sa pokúsili chrániť svojou prítomnosťou vojenské objekty pred útokmi. Pokiaľ to bude možné, strany v konflikte zabezpečia, aby zdravotnícke jednotky boli umiestnené tak, aby útoky na vojenské objekty neohrozili ich bezpečnosť.

Článok 13

Prerušenie ochrany civilných zdravotníckych jednotiek

1. Ochrana, na ktorú majú civilné zdravotnícke jednotky právo, bude prerušená len v prípade, ak budú použité mimo rámca ich humanitárnych funkcií na činy, ktoré poškodzujú protivníka. Ochrana však môže byť prerušená až vtedy, keď bude vydané varovanie, ktoré ustanoví v príslušných prípadoch rozumnú lehotu, a len potom, keď toto varovanie nebude poslúchnuté.
2. Za akty poškodzujúce protivníka nebude považované:
  - a) ak personál jednotky bude vyzbrojený ľahkými osobnými zbraňami na sebaobranu alebo obranu ranených a chorých, ktorí sú v ich starostlivosti;
  - b) ak jednotka bude strážená strážnou jednotkou, strážnikmi alebo ozbrojeným sprievodom;
  - c) ak ručné zbrane a strelivo odobrané raneným a chorým neboli ešte odovzdané príslušným službám a boli nájdené v jednotkách;
  - d) ak sa členovia ozbrojených síl alebo ostatní kombatanți nachádzajú v jednotke zo zdravotných dôvodov.

Článok 14

Obmedzenie v zhabaní civilných zdravotníckych jednotiek

1. Okupačná mocnosť má povinnosť zabezpečiť, aby boli naďalej zabezpečované zdravotnícke potreby civilného obyvateľstva na okupovanom území.
2. Okupačná mocnosť preto nemôže zabráť civilné zdravotnícke jednotky, ich zariadenie, materiál alebo nútiť ich personál k inej práci, pokiaľ sú potrebné na poskytovanie zodpovedajúcich zdravotníckych služieb civilnému obyvateľstvu a na zabezpečenie ďalšej starostlivosti o ranených a chorých, ktorí sa už liečia.
3. Za predpokladu, že všeobecné pravidlo uvedené v odseku 2 je dodržiavané, môže okupačná mocnosť zabráť uvedené prostriedky za týchto konkrétnych podmienok:
  - a) ak tieto prostriedky sú nutné pre okamžité a zodpovedajúce lekárske ošetrovanie ranených a chorých členov ozbrojených síl okupačnej mocnosti alebo vojnových zajatcov;
  - b) ak zabratie trvá len po dobu, keď taká potreba existuje;

- c) ak sa urobia okamžité opatrenia na to, aby sa naďalej zabezpečovali zdravotnícke potreby civilného obyvateľstva, ako aj ranených a chorých, ktorí sa už liečia a ktorí by boli zabratím postihnutí.

Článok 15

Ochrana civilného zdravotníckeho a duchovného personálu

1. Civilný zdravotnícky personál bude rešpektovaný a chránený.
2. V oblasti, kde sú narušené civilné zdravotnícke služby pre bojovú činnosť, bude poskytovaná v prípade potreby civilnému zdravotníckemu personálu všetka možná pomoc.
3. Okupačná mocnosť poskytne civilnému zdravotníckemu personálu na okupovanom území všetku pomoc tak, aby mohol čo možno najlepšie plniť svoje humanitárne funkcie. Okupačná mocnosť nemôže vyžadovať, aby tento personál pri plnení svojich funkcií dával prednosť akejkoľvek osobe z iných ako zdravotných dôvodov. Tento personál sa nemôže nútiť, aby plnil úlohy, ktoré sú nezlučiteľné s jeho humanitárnym poslaním.
4. Civilný zdravotnícky personál bude mať prístup všade tam, kde sú jeho služby potrebné, za podmienky, že bude dodržiavať kontrolné a bezpečnostné opatrenia, ktoré príslušná strana v konflikte môže považovať za nevyhnutné.
5. Civilný duchovný personál bude rešpektovaný a chránený. Ustanovenia dohovorov a tohto Protokolu o ochrane a identifikácii zdravotníckeho personálu sa vzťahujú aj na tieto osoby.

Článok 16

Všeobecná ochrana osôb, ktoré vykonávajú zdravotnícku činnosť

1. Za žiadnych okolností nebude potrestaná žiadna osoba za vykonanie zdravotníckych úkonov, ktoré sú v súlade s lekárskou etikou, bez ohľadu na okolnosti a na osoby, ktorým sa taká služba poskytuje.
2. Osoby, ktoré vykonávajú zdravotnícku činnosť, nebudú nútené vykonávať úkony alebo vykonávať práce, ktoré nie sú v súlade s pravidlami lekárskej etiky alebo inými pravidlami určenými v prospech ranených a chorých alebo ktoré nie sú v súlade s ustanoveniami dohovorov alebo tohto Protokolu, ani k tomu, aby nevykonávali úkony, ktoré tieto pravidlá a ustanovenia vyžadujú.
3. Žiadna z osôb, ktoré vykonávajú zdravotnícku činnosť, nebude nútená poskytovať komukoľvek z druhej strany alebo zo svojej vlastnej strany s výnimkou prípadov, keď to vyžadujú zákony tejto strany, akúkoľvek informáciu o ranených a chorých, ktorí sú alebo boli v jej starostlivosti, keby podľa jej názoru takáto informácia mohla poškodiť týmto pacientom alebo ich rodinám. Budú sa však dodržiavať predpisy o povinnom hlásení infekčných chorôb.

Článok 17

Úloha civilného obyvateľstva a pomocných spoločností

1. Civilné obyvateľstvo bude rešpektovať ranených, chorých a stroskotancov, aj keď patria k druhej strane, a nesmie proti nim používať násilie. Civilnému obyvateľstvu a pomocným spoločnostiam, ako je národná spoločnosť Červeného kríža (Červeného polmesiaca, Červeného leva a slnka), bude dovolené, aby aj zo svojej iniciatívy zbierali ranených, chorých a stroskotancov, a to aj v napadnutých alebo okupovaných oblastiach, a starali sa o nich. Nikto nebude prenasledovaný, stíhaný, odsúdený alebo potrestaný za takú humanitárnu činnosť.
2. Strany v konflikte môžu vyzývať civilné obyvateľstvo a pomocné spoločnosti uvedené v odseku 1, aby zbierali ranených, chorých a stroskotancov, starali sa o nich, pátrali po mŕtvych a podali správu o tom, kde sa nachádzajú; tým, ktorí na takú výzvu odpovedia, poskytnú ochranu i nutné prostriedky. Ak druhá strana získa alebo obnoví kontrolu nad takou oblasťou, bude tiež poskytovať, pokiaľ to bude treba, rovnakú ochranu a prostriedky.

Článok 18

Identifikácia

1. Každá strana v konflikte sa vynasnaží zabezpečiť, aby zdravotnícky a duchovný personál a zdravotnícke jednotky a zdravotnícke prepravné prostriedky bolo možné identifikovať.

2. Každá strana v konflikte bude tiež dbať o prijatie a aplikovanie metód a spôsobov, umožňujúcich rozlíšenie zdravotníckych jednotiek a zdravotníckych prepravných prostriedkov, ktoré používajú rozpoznávacie znaky a rozpoznávacie signály.
3. Na okupovaných územiach a v oblastiach, kde dochádza alebo môže dôjsť k boju, sa civilný zdravotnícky personál a civilný duchovný personál obvykle pozná podľa rozpoznávacieho znaku a preukazu totožnosti potvrdzujúceho ich status.
4. Zdravotnícke jednotky a zdravotnícke prepravné prostriedky budú so súhlasom príslušného orgánu označené rozpoznávacím znakom. Lode a plavidlá spomenuté v článku 22 tohto Protokolu budú označené v súlade s ustanoveniami Druhého dohovoru.
5. Okrem rozpoznávacích znakov môže bojujúca strana v súlade s kapitolou III prílohy I tohto Protokolu dovoliť používanie rozpoznávacích signálov pre identifikáciu zdravotníckych jednotiek a zdravotníckych prepravných prostriedkov. Výnimočne, v osobitných prípadoch predvídaných v spomenutej kapitole, môžu zdravotnícke prepravné prostriedky používať rozpoznávacie signály bez toho, aby používali rozpoznávacie znaky.
6. Aplikácia ustanovení odsekov 1 až 5 tohto článku sa riadi kapitolami I a III prílohy I tohto Protokolu. Signály ustanovené v kapitole III prílohy a určené výhradne pre použitie zdravotníckymi jednotkami a zdravotníckymi prepravnými prostriedkami nesmú byť použité s výnimkou prípadov tam uvedených na iný účel, ako je identifikácia zdravotníckych jednotiek a zdravotníckych prepravných prostriedkov, ktoré sú uvedené v tejto kapitole.
7. Tento článok neopravňuje na širšie použitie rozpoznávacieho znaku v mierovej dobe, než ako je ustanovené v článku 44 Prvého dohovoru.
8. Ustanovenia dohovorov a tohto Protokolu týkajúce sa kontroly používania rozpoznávacieho znaku, predchádzania a postihu za jeho zneužitie sa vzťahujú taktiež na rozpoznávajúce signály.

Článok 19

Neutrálne a ostatné štáty, ktoré nie sú stranami v konflikte

Neutrálne a ostatné štáty, ktoré nie sú stranami v konflikte, budú aplikovať príslušné ustanovenia tohto Protokolu na osoby chránené touto časťou, ktoré sú prijímané alebo internované na ich území, a na mŕtve osoby v konflikte, ktoré nájdu.

Článok 20

Zákaz represálií

Represálie proti osobám alebo predmetom chráneným touto časťou sú zakázané.

ODDIEL II

ZDRAVOTNÍCKA PREPRAVA

Článok 21

Zdravotnícke vozidlá

Zdravotnícke vozidlá budú rešpektované a chránené rovnakým spôsobom ako pojazdné zdravotnícke jednotky podľa dohovorov a tohto Protokolu.

Článok 22

Nemocničné lode a pobrežné záchranné plavidlá

1. Ustanovenia dohovorov, ktoré sa vzťahujú na:
  - a) lode uvedené v článkoch 22, 24, 25 a 27 Druhého dohovoru,
  - b) ich záchranné člny a malé plavidlá,
  - c) ich personál a posádky a
  - d) ranených, chorých a stroskotancov, ktorí sú na ich palube,budú aplikované tiež v prípade, keď tieto lode, člny alebo plavidlá dopravujú civilných ranených, chorých a stroskotancov, ktorí nepatria do žiadnych z kategórií uvedených v článku

13 Druhého dohovoru. Tieto civilné osoby však nemôžu byť vydané strane, ktorá nie je ich stranou, ani zajaté na mori. Ak sa ocitnú v moci strany v konflikte, ktorá nie je ich stranou, bude sa na ne vzťahovať Štvrtý dohovor a tento Protokol.

2. Ochrana poskytovaná dohovormi lodiam uvedeným v článku 25 Druhého dohovoru sa rozširuje na nemocničné lode, ktoré dá k dispozícii strane v konflikte na humanitárne účely:
  - a) neutrálny alebo iný štát, ktorý nie je stranou v konflikte, alebo
  - b) nestranná medzinárodná humanitárna organizácia, za predpokladu, že sú v oboch prípadoch splnené požiadavky obsiahnuté v spomenutom článku.
3. Malé plavidlá uvedené v článku 27 Druhého dohovoru budú chránené, aj keď sa nevykoná notifikácia predvídaná týmto článkom. Strany v konflikte sa napriek tomu vyzývajú, aby sa navzájom informovali o podrobnostiach týkajúcich sa takých plavidiel, ktoré by uľahčili ich identifikáciu a rozoznanie.

Článok 23

Ostatné zdravotnícke lode a plavidlá

1. Zdravotnícke lode a plavidlá, ktoré nie sú totožné s tými, o ktorých sa hovorí v článku 22 tohto Protokolu a v článku 38 Druhého dohovoru – či už sa nachádzajú na mori alebo v iných vodách – budú rešpektované a chránené rovnakým spôsobom ako pojazdné zdravotnícke jednotky v súlade s dohovormi a týmto Protokolom. Keďže táto ochrana môže byť účinná len v prípade, že budú identifikované a rozoznané ako zdravotnícke lode alebo plavidlá, musia byť tieto lode označené rozoznávacím znakom, a pokiaľ možno dodržiavať ustanovenia článku 43 odsek 2 Druhého dohovoru.
2. Lode a plavidlá uvedené v odseku 1 naďalej podliehajú zákonom vojny. Ktorákoľvek vojnová loď plávajúca po hladine, ktorá je schopná prinútiť ich okamžite na splnenie svojho príkazu, môže im nariadiť, aby sa zastavili, opustili oblasť alebo zaujali určitý kurz. Tieto lode a plavidlá musia každý taký príkaz poslúchnuť. Nemôžu však v žiadnom prípade byť odvádzané od plnenia svojho zdravotníckeho poslania, pokiaľ je to nevyhnutné pre ranených, chorých a stroskotancov, ktorí sú na ich palube.
3. Ochrana zakotvená v odseku 1 prestane byť poskytovaná len za podmienok ustanovených v článkoch 34 a 35 Druhého dohovoru. Zrejmé odmietnutie poslúchnuť rozkaz daný v súlade s odsekom 2 bude považované za čin poškodzujúci protivníka podľa článku 34 Druhého dohovoru.
4. Strana v konflikte môže čo možno najskôr pred vyplávaním informovať druhú stranu o mene, technických údajoch, očakávanej dobe vyplávania, kurze a predpokladanej rýchlosti zdravotníckej lode alebo plavidla, predovšetkým v prípade lodí s hmotnosťou viac ako 2000 brutto ton, a môže poskytnúť akékoľvek ďalšie informácie, ktoré by uľahčili identifikáciu a rozoznanie. Druhá strana potvrdí príjem takých informácií.
5. Ustanovenia článku 37 Druhého dohovoru sa vzťahujú na zdravotnícky a duchovný personál, ktorý sa nachádza na takých lodiach a plavidlách.
6. Ustanovenia Druhého dohovoru sa vzťahujú na ranených, chorých a stroskotancov uvedených v článku 13 Druhého dohovoru a v článku 44 tohto Protokolu, ktorí sa nachádzajú na palube takých zdravotníckych lodí a plavidiel. Civilní ranení, chorí a stroskotanci, ktorí nepatria do žiadnej z kategórií uvedených v článku 13 Druhého dohovoru, nebudú, pokiaľ sa nachádzajú na mori, vydaní strane, ktorá nie je ich vlastnou stranou, ani donútení opustiť tieto lode alebo plavidlá. Ak sa však ocitnú v moci strany v konflikte, ktorá nie je ich vlastnou stranou, bude sa na ne vzťahovať Štvrtý dohovor a tento Protokol.

Článok 24

Ochrana zdravotníckych lietadiel

Zdravotnícke lietadlá sa budú rešpektovať a chrániť v súlade s ustanoveniami tejto časti.

Článok 25

Zdravotnícke lietadlá v oblastiach, ktoré nie sú pod kontrolou druhej strany

V pozemných oblastiach a vo vzdušnom priestore nad nimi, ktoré sú fyzicky kontrolované spriateľenými silami, alebo v morských oblastiach a vo vzdušnom priestore nad nimi, ktoré nie sú fyzicky kontrolované druhou stranou, rešpektovanie a ochrana zdravotníckych lietadiel strany v konflikte nie sú závislé od dohody s druhou stranou. Strana v konflikte, ktorá používa svoje zdravotnícke lietadlá v takýchto oblastiach, však môže pre väčšiu bezpečnosť informovať v súlade s článkom 29 druhú stranu, najmä keď sa tieto lietadlá v priebehu letu dostávajú do sféry dosahu systému zbraní „zem-vzduch“ druhej strany.

Článok 26

Zdravotnícke lietadlá v dotykových alebo podobných zónach

1. V tých častiach dotykovej zóny, ktorá je fyzicky kontrolovaná spriateľenými silami, a nad týmito časťami a v tých oblastiach, nad ktorými fyzická kontrola nie je presne ustanovená, a v príslušnom vzdušnom priestore môže byť ochrana zdravotníckych lietadiel plne účinná len na základe predchádzajúcej dohody medzi príslušnými vojenskými orgánmi strán v konflikte, ako ustanovuje článok 29. Aj keď nedôjde k takej dohode, budú sa zdravotnícke lietadlá lietajúce na vlastné nebezpečenstvo rešpektovať, pokiaľ budú ako také rozoznané.
2. „Dotyková zóna“ je každá oblasť na zemi, kde predné jednotky proti sebe stojacich strán sú navzájom v dotyku, osobitne tam, kde sú vystavené priamej palbe zo zeme.

Článok 27

Zdravotnícke lietadlá v oblastiach kontrolovaných druhou stranou

1. Zdravotnícke lietadlá strany v konflikte budú chránené pri lete nad zemou alebo morskou oblasťou, ktorá je fyzicky kontrolovaná druhou stranou, za predpokladu, že bol získaný predchádzajúci súhlas príslušných orgánov druhej strany s takými letmi.
2. Zdravotnícke lietadlo, ktoré letí nad oblasťou kontrolovanou fyzicky druhou stranou bez toho, že má na to súhlas predvídaný v odseku 1, alebo sa odchýlilo od podmienok, na základe ktorých bol taký súhlas daný, v dôsledku navigačnej chyby alebo v dôsledku výnimočnej okolnosti, ktorá súvisí s bezpečnosťou letu, sa bude snažiť o svoju identifikáciu a o to, aby informovalo druhú stranu o takých okolnostiach. Len čo zdravotnícke lietadlo druhá strana rozozná, vynaloží táto strana všetko primerané úsilie, aby dala príkaz na pristátie na zem alebo na vodu, ako to predvída článok 30 odsek 1, alebo aby urobila iné opatrenia na ochranu svojich záujmov, a v každom prípade poskytne lietadlu čas na splnenie príkazu skôr, ako sa rozhodne na lietadlo zaútočiť.

Článok 28

Obmedzenie používania zdravotníckych lietadiel

1. Stranám v konflikte sa zakazuje, aby používali svoje zdravotnícke lietadlá na dosiahnutie akejkoľvek vojenskej výhody nad druhou stranou. Prítomnosť zdravotníckych lietadiel sa nesmie využívať na ochranu vojenských objektov pred útokom.
2. Zdravotnícke lietadlá sa nesmú používať na zhromažďovanie alebo odovzdávanie správ vojenského charakteru a nesmú mať na palube zariadenie určené na taký účel. Zakazuje sa im prepravovať osoby alebo náklady, ktoré nie sú zahrnuté v definícii obsiahnutej v článku 8 písmeno b. Preprava osobných zvrškov osôb, ktoré sú na palube, alebo zariadenia určeného len na účely navigácie, spojov alebo identifikácie sa nepovažuje za zakázanú.
3. Zdravotnícke lietadlá nesmú prepravovať zbrane s výnimkou ručných zbraní a streliva, ktoré boli odňaté raneným, chorým a stroskotancom, ktorí sú na palube, a ktoré ešte neboli odovzdané príslušným službám, a ľahkých osobných zbraní potrebných na to, aby zdravotnícky personál, ktorý je na palube, mohol brániť seba i ranených, chorých a stroskotancov, ktorí sú v jeho starostlivosti.

4. Pri letoch uvedených v článkoch 26 a 27 nesmú sa zdravotnícke lietadlá používať na pátranie po ranených, chorých a stroskotancoch, pokiaľ na to nedala druhá strana predchádzajúci súhlas.

Článok 29

Notifikácia a dohody o zdravotníckych lietadlách

1. Notifikácia podľa článku 25 alebo žiadosti o udelenie predchádzajúceho súhlasu podľa článkov 26, 27, 28 odsek 4 alebo 31 musí obsahovať údaje o predpokladanom počte zdravotníckych lietadiel, ich letových plánoch a prostriedkoch identifikácie a musí obsahovať ubezpečenie, že každý let sa bude uskutočňovať v súlade s článkom 28.
2. Strana, ktorá dostane notifikáciu uvedenú v článku 25, okamžite potvrdí jej príjem.
3. Strana, ktorá dostane žiadosť o udelenie predchádzajúceho súhlasu podľa článkov 26, 27, 28 odsek 4 alebo 31, oznámi čo možno najrýchlejšie žiadajúcej strane:
  - a) že žiadosti vyhovuje,
  - b) že žiadosť zamieta, alebo
  - c) primerané alternatívne návrhy ako odpoveď na žiadosť. Môže tiež navrhnúť zákaz alebo obmedzenie ostatných letov v príslušnej oblasti v zodpovedajúcej dobe. Ak žiadajúca strana prijme alternatívne návrhy, oznámi ich prijatie druhej strane.
4. Strany urobia potrebné opatrenia, aby notifikácia a dohody boli vykonané čo najrýchlejšie.
5. Strany urobia tiež potrebné opatrenia, aby čo možno najrýchlejšie informovali o podstate takých notifikácií a dohôd príslušné vojenské jednotky a inštruovali ich o prostriedkoch identifikácie, ktoré tieto zdravotnícke lietadlá použijú.

Článok 30

Pristátie a prehliadka zdravotníckych lietadiel

1. Zdravotníckym lietadlám letiacim nad oblasťami fyzicky kontrolovanými druhou stranou alebo nad oblasťami, ktorých fyzická kontrola nie je presne vymedzená, môže sa prikázať, aby podľa situácie pristáli na zemi alebo na vode, aby mohli byť podrobené prehliadke v súlade s nasledujúcimi odsekmi. Zdravotnícke lietadlá musia taký príkaz poslúchnuť.
2. Ak také lietadlo pristane na zemi alebo na vode na základe príkazu alebo z iných dôvodov, môže byť predmetom prehliadky iba za tým účelom, aby sa zistilo, či zodpovedá podmienkam uvedeným v odsekoch 3 a 4. Taká prehliadka sa musí začať bez odkladu a musí prebiehať rýchlo. Strana, ktorá vykonáva prehliadku, nebude požadovať, aby ranení a chorí opustili lietadlo, pokiaľ to nie je potrebné na splnenie účelu prehliadky. Táto strana v každom prípade zabezpečí, aby stav ranených a chorých nebol nepriaznivo ovplyvnený prehliadkou alebo ich odchodom z lietadla.
3. Ak sa pri prehliadke ukáže, že lietadlo:
  - a) je zdravotníckym lietadlom podľa článku 8 písmeno j),
  - b) neporušuje podmienky predpísané v článku 28 a
  - c) neletelo bez predchádzajúceho súhlasu alebo v rozpore s týmto súhlasom v prípadoch, keď sa taký súhlas vyžaduje,bude môcť lietadlo a osoby na jeho palube patriace druhej strane alebo neutrálnemu alebo inému štátu, ktorý nie je stranou v konflikte, čo najskôr pokračovať v lete.
4. Ak sa pri prehliadke ukáže, že lietadlo:
  - a) nie je zdravotníckym lietadlom podľa článku 8 písmeno j),
  - b) porušuje podmienky predpísané v článku 28, alebo
  - c) letelo bez predchádzajúceho súhlasu alebo v rozpore s týmto súhlasom v prípadoch, keď sa taký súhlas vyžaduje,môže sa lietadlo zadržať. S osobami na jeho palube sa bude zaobchádzať podľa príslušných ustanovení dohovorov a tohto Protokolu. Zadržané lietadlo, ktoré bolo predtým označené ako stále zdravotnícke lietadlo, môže sa potom používať už len ako zdravotnícke lietadlo.

Článok 31

Neutrálne alebo iné štáty, ktoré nie sú stranami v konflikte

1. Zdravotnícke lietadlá môžu lietať nad územím neutrálneho alebo iného štátu, ktorý nie je stranou v konflikte, a na takom území pristávať len na základe predchádzajúcej dohody. Pokiaľ taká dohoda existuje, budú sa tieto lietadlá rešpektovať po celý čas ich letu aj v priebehu prípadných zastávok na takom území. Musia však poslúchnuť podľa okolností prípadné príkazy na pristátie na zemi alebo na vode.
2. Ak zdravotnícke lietadlo letí nad územím neutrálneho alebo iného štátu, ktorý nie je stranou v konflikte, bez predchádzajúcej dohody alebo sa odchyľuje od podmienok ustanovených dohodou z dôvodov navigačnej chyby alebo pre výnimočné okolnosti súvisiace s bezpečnosťou letu, urobí všetko pre to, aby podalo informáciu o svojom lete a svojej identifikácii. Akonáhle je také zdravotnícke lietadlo identifikované, urobí tento štát primerané kroky, aby vydal príkaz na pristátie na zemi alebo na vode v súlade s článkom 30 odsekom 1 alebo iné kroky na zabezpečenie svojich vlastných záujmov, v každom prípade však poskytne lietadlu čas na splnenie príkazu skôr, ako proti nemu začne útok.
3. Ak zdravotnícke lietadlo na základe dohody alebo za okolností uvedených v odseku 2 pristane na zemi alebo na vode na území neutrálneho alebo iného štátu, ktorý nie je stranou v konflikte, a to podľa príkazu alebo z iných dôvodov, bude podrobené prehliadke za účelom zistenia, či ide skutočne o zdravotnícke lietadlo. Prehliadka sa musí začať bez odkladu a musí sa vykonať rýchlo. Strana, ktorá vykonáva prehliadku, nebude požadovať, aby ranení a chorí patriaci strane, ktorá lietadlo vyslala, opustili lietadlo, pokiaľ to však nie je pre prehliadku potrebné. Strana, ktorá vykonáva prehliadku v každom prípade zabezpečí, aby stav ranených a chorých nebol nepriaznivo ovplyvnený prehliadkou alebo odchodom z lietadla. Ak sa pri prehliadke ukáže, že lietadlo je skutočne zdravotníckym lietadlom, bude toto lietadlo môcť s osobami na palube, s výnimkou tých, ktoré sa musia zadržať v súlade s normami medzinárodného práva aplikovateľnými v ozbrojených konfliktoch, pokračovať v lete a vytvoria sa mu na to potrebné podmienky. Ak sa počas prehliadky ukáže, že také lietadlo nie je zdravotníckym lietadlom, bude zadržané a s osobami na jeho palube sa bude zaobchádzať v súlade s odsekom 4.
4. Ranení, chorí a stroskotanci s výnimkou tých, ktorí museli dočasne opustiť zdravotnícke lietadlo, budú so súhlasom miestnych orgánov na území neutrálneho alebo iného štátu, ktorý nie je stranou v konflikte, pokiaľ sa nedohodne inak medzi týmto štátom a stranami v konflikte, zadržaní týmto štátom, pokiaľ to vyžadujú normy medzinárodného práva aplikovateľné v ozbrojených konfliktoch, a to tak, aby sa nemohli znovu zúčastniť na nepriateľských akciách. Náklady na nemocničné liečenie a internáciu uhradí štát, ku ktorému tieto osoby patria.
5. Neutrálne alebo iné štáty, ktoré nie sú stranami v konflikte, budú aplikovať podmienky a prípadné obmedzenia týkajúce sa preletov zdravotníckych lietadiel nad svojím územím alebo pristátie zdravotníckych lietadiel na svojom území rovnakým spôsobom pre všetky strany v konflikte.

ODDIEL III

NEZVESTNÉ A ZOMRETÉ OSOBY

Článok 32

Všeobecná zásada

Pri aplikácii tohto oddielu bude činnosť Vysokých zmluvných strán, strán v konflikte a medzinárodných humanitárnych organizácií uvedených v dohovoroch a v tomto Protokole vychádzať predovšetkým z práva rodín mať informácie o osude svojich príbuzných.

Článok 33

Nezvestné osoby

1. Len čo to okolnosti dovoľia, najneskoršie však po skončení nepriateľských akcií, každá strana v konflikte bude pátrať po osobách, ktoré boli vyhlásené za nezvestné druhou stranou. Táto druhá strana odovzdá všetky potrebné informácie o takých osobách za účelom uľahčenia pátrania po nich.

2. Na to, aby bolo uľahčené zhromažďovanie informácií podľa predchádzajúceho odseku, každá strana v konflikte bude, pokiaľ ide o osoby, ktoré nebudú požívať priaznivejšie podmienky podľa dohôrov a tohto Protokolu:
  - a) zaznamenávať informácie uvedené v článku 138 Štvrtého dohovoru o tých osobách, ktoré boli zadržané, uväznené alebo iným spôsobom zbavené slobody na viac ako dva týždne v dôsledku nepriateľských akcií alebo okupácie alebo ktoré zomreli počas zajatia;
  - b) v čo najväčšej možnej miere uľahčovať, a ak bude treba, vyhľadávať a zaznamenávať informácie týkajúce sa takýchto osôb, ak tieto osoby zomreli za iných okolností v dôsledku nepriateľských akcií alebo okupácie.
3. Informácie o osobách vyhlásených za nezvestné podľa odseku 1 a žiadosti o také informácie budú odovzdané priamo alebo prostredníctvom ochrannej mocnosti alebo Ústrednej pátračej služby Medzinárodného výboru Červeného kríža alebo národných spoločností Červeného kríža (Červeného polmesiaca, Červeného leva a slnka). Pokiaľ informácie nebudú odovzdané prostredníctvom Medzinárodného výboru Červeného kríža a jeho ústrednej pátračej služby, zabezpečí každá strana v konflikte, aby také informácie boli tiež odovzdané Ústrednej pátračej službe.
4. Strany v konflikte sa budú usilovať o dosiahnutie dohody o ustanovení skupín pre pátranie, identifikáciu a zbieranie mŕtvych z bojísk, včítane dohody, pokiaľ to bude vhodné, o sprevádzaní týchto skupín personálom druhej strany pri vykonávaní tohto poslania v oblastiach kontrolovaných druhou stranou. Personál takých skupín bude rešpektovaný a chránený výhradne pri výkone tohto poslania.

Článok 34

Pozostatky zomretých osôb

1. Telesné pozostatky osôb, ktoré zomreli v dôsledku okupácie alebo zadržania vyplývajúceho z okupácie alebo nepriateľských akcií, a tých osôb, ktoré nie sú občanmi krajiny, v ktorej zomreli v dôsledku nepriateľských akcií, sa budú šetrne uchovávať a hroby týchto osôb sa budú udržiavať a označovať podľa ustanovenia článku 130 Štvrtého dohovoru, pokiaľ tieto pozostatky alebo hroby nemajú nárok na priaznivejšie zaobchádzanie podľa dohôrov a tohto Protokolu.
2. Len čo to okolnosti a vzťahy medzi stranami v konflikte dovoľia, Vysoké zmluvné strany, na ktorých území sú umiestnené hroby alebo tiež iné miesta obsahujúce telesné pozostatky osôb, ktoré zomreli v dôsledku nepriateľských akcií alebo počas okupácie alebo vo väzbe, uzavrujú dohody za účelom:
  - a) uľahčenia prístupu príbuzných zomretých osôb a zástupcov oficiálnych služieb pre registráciu hrobov k hrobom a ustanovenia praktických opatrení na zabezpečenie takého prístupu,
  - b) stálej ochrany a udržiavania takých hrobov,
  - c) uľahčenia vrátenia pozostatkov zomretých a ich osobných zvrškov do vlasti na žiadosť tejto krajiny alebo, pokiaľ táto krajina nemá námietky, na žiadosť najbližších príbuzných zomretých osôb.
3. Ak neexistujú dohody predvídané v odseku 2 b) alebo c) a ak domovská krajina zomretého nie je ochotná zabezpečovať udržiavanie týchto hrobov na vlastné náklady, Vysoká zmluvná strana, na ktorej území sú hroby umiestnené, môže navrhnúť, že uľahčí návrat telesných pozostatkov týchto zomretých do domovskej krajiny. Ak taká ponuka nie je prijatá, Vysoká zmluvná strana môže po uplynutí piatich rokov od dátumu takej ponuky a po príslušnom oznámení domovskej krajine prijať opatrenie ustanovené v jej vlastných zákonoch týkajúcich sa cintorínov a hrobov.
4. Vysoká zmluvná strana, na ktorej území sa nachádzajú hroby spomenuté v tomto článku, bude môcť exhumovať pozostatky len:
  - a) v súlade s odsekmi 2 c) a 3, alebo
  - b) ak je exhumácia motivovaná vyšším verejným záujmom, včítane prípadov zdravotnej nevyhnutnosti alebo prípadov administratívneho alebo súdneho vyšetrovania; v tomto prípade však Vysoká zmluvná strana bude vždy rešpektovať pozostatky a bude informovať

domovskú krajinu o svojom úmysle exhumovať pozostatky, ako aj o podrobnostiach o zamýšľanom mieste ich nového uloženia.

ČASŤ III

SPÔSOBY A PROSTRIEDKY VEDENIA VOJNY STATUS KOMBATANTOV A VOJNOVÝCH ZAJATCOV

ODDIEL I

SPÔSOBY A PROSTRIEDKY VEDENIA VOJNY

Článok 35

Základné pravidlá

1. V ozbrojenom konflikte nemajú strany v konflikte neobmedzené právo voľby spôsobov a prostriedkov vedenia vojny.
2. Zakazuje sa používať zbrane, muníciu, materiál a spôsoby vedenia vojny, ktoré by svojou povahou spôsobovali nadmerné zranenia alebo zbytočné útrapy.
3. Zakazuje sa používať spôsoby alebo prostriedky vedenia vojny, ktorých cieľom je spôsobiť alebo pri ktorých sa dá očakávať, že môžu spôsobiť rozsiahle, dlhodobé a vážne škody na životnom prostredí.

Článok 36

Nové druhy zbraní

Pri štúdiu, vývoji, získavaní alebo zavádzaní nových druhov zbraní, prostriedkov alebo spôsobov vedenia vojny je Vysoká zmluvná strana povinná určiť, či ich použitie nie je za niektorých alebo za všetkých okolností zakázané týmto Protokolom alebo inou normou medzinárodného práva aplikovateľnou na túto Vysokú zmluvnú stranu.

Článok 37

Zákaz vierolomnosti

1. Zakazuje sa zabiť, zraniť alebo zajať protivníka s použitím vierolomnosti. Za vierolomné činy sa považujú tie, ktoré zneužívajú dobromyselnosť protivníka vyvolať u neho chybnú domnienku, že má právo na ochranu alebo že je povinný takúto ochranu poskytnúť podľa noriem medzinárodného práva aplikovaných v ozbrojených konfliktoch. Príkladmi vierolomnosti sú tieto činy:
  - a) predstieranie úmyslu vyjednávať pod vlajkou parlamentárov alebo predstieranie kapitulácie,
  - b) predstieranie neschopnosti v dôsledku zranenia alebo choroby,
  - c) predstieranie statusu civilnej osoby alebo nekombatanta,
  - d) predstieranie statusu chránenej osoby použitím značiek, označenia alebo uniforiem Organizácie Spojených národov alebo neutrálnych alebo iných štátov, ktoré nie sú stranami v konflikte.
2. Vojnové lsti nie sú zakázané. Lstou sa rozumejú také činy, ktorých účelom je uviesť protivníka do omylu alebo ho prinútiť k nerozvážnemu konaniu, ktoré však nepredstavujú porušenie noriem medzinárodného práva aplikovateľných v ozbrojených konfliktoch a ktoré nie sú vierolomné, pretože nezneužívajú dobromyselnosť protivníka, pokiaľ ide o poskytnutie ochrany podľa tohto práva. Príkladmi takej vojrovej lsti sú: použitie kamufláže, pasce, predstieranej operácie a dezinformácie.

Článok 38

Uznávané znaky

1. Zakazuje sa zneužiť rozlišovacie znaky Červeného kríža, Červeného polmesiaca, Červeného leva a slnka alebo iných znakov, značiek alebo signálov ustanovených dohovormi alebo týmto Protokolom. Tiež sa zakazuje úmyselne zneužívať v ozbrojenom konflikte iné medzinárodne

uznávané ochranné znaky, značky alebo signály včítane vlajky parlamentárov a ochranného znaku kultúrnych hodnôt.

2. Zakazuje sa používať rozlišovacie označenia Organizácie Spojených národov s výnimkou prípadov, ktoré táto organizácia povolila.

Článok 39 **Štátne znaky**

1. Zakazuje sa používať v ozbrojenom konflikte vlajky alebo vojenské znaky, insígnie alebo uniformy neutrálnych alebo iných štátov, ktoré nie sú stranami v konflikte.
2. Zakazuje sa používať vlajky alebo vojenské znaky, insígnie alebo uniformy druhej strany v dobe útoku alebo za účelom zamaskovania, podpory, ochrany alebo sťažovania vojenských operácií.
3. Žiadne ustanovenia tohto článku alebo článku 37 odsek 1 d) nemá vplyv na existujúce všeobecne uznávané normy medzinárodného práva aplikovateľné na špionáž alebo na používanie vlajok pri vedení ozbrojeného konfliktu na mori.

Článok 40 **Milosť**

Zakazuje sa vydať rozkaz, že nebude nikto ušetrený, hrozíť tým protivníkovi alebo viesť nepriateľské akcie na tomto základe.

Článok 41 **Ochrana osôb druhej strany vyradených z boja (hors de combat)**

1. Osoba, ktorá je uznaná alebo za daných okolností by mala byť uznaná za osobu vyradenú z boja, nemôže byť predmetom útoku.
2. Osoba je osobu vyradenou z boja, ak:
  - a) je v moci druhej strany,
  - b) jasne vyslovila úmysel vzdať sa, alebo
  - c) padla do bezvedomia alebo je inak vyradená z dôvodov zranenia alebo choroby, a je teda neschopná sa brániť,
za predpokladu, že sa vo všetkých týchto prípadoch zdržiava akýchkoľvek nepriateľských činov a nepokúša sa o útek.
3. Ak sa osoby majúce právo na ochranu ako vojnoví zajatci, ocitnú v moci druhej strany za neobvyklých podmienok boja, ktoré znemožňujú ich evakuáciu, ako ustanovuje časť III oddiel I Tretieho dohovoru, budú prepustené a budú urobené všetky možné opatrenia na zaistenie ich bezpečnosti.

Článok 42 **Osoby cestujúce v lietadle**

1. Osoba, ktorá zoskakuje padákom z lietadla, ktorému hrozí zničenie, sa nesmie počas zoskoku stať predmetom útoku.
2. Po dosiahnutí zeme na území kontrolovanom druhou stranou, bude osobe, ktoré zoskočila padákom z lietadla, ktorému hrozí zničenie, daná možnosť vzdať sa skôr, ako sa stane predmetom útoku, pokiaľ nie je zrejmé, že sa dopúšťa nepriateľského činu.
3. Výsadkové jednotky týmto článkom nie sú chránené.

ODDIEL II **STATUS KOMBATANTOV A VOJNOVÝCH ZAJATCOV**

Článok 43 **Ozbrojené sily**

1. Ozbrojené sily strany v konflikte sa skladajú zo všetkých organizovaných ozbrojených síl, skupín a jednotiek, ktoré sú pod velením osôb zodpovedných tejto strane za konanie svojich

podriadených, a to aj v prípadoch, keď stranu zastupuje vláda alebo orgán, ktorý druhá strana neuznáva. Tieto ozbrojené sily budú podliehať vnútornému disciplinárnemu systému, ktorý okrem iného presadzuje dodržiavanie noriem medzinárodného práva aplikovaných v ozbrojených konfliktoch.

2. Príslušníci ozbrojených síl strany v konflikte (s výnimkou zdravotníckeho a duchovného personálu, ako o tom hovorí článok 33 Tretieho dohovoru) sú kombatanti, t.j., že majú právo priamo sa zúčastniť na nepriateľských akciách.
3. Ak strana v konflikte zahrnie pomocnú vojenskú jednotku alebo ozbrojenú zložku poverenú ochranou verejného poriadku do svojich ozbrojených síl, upovedomí o tom druhej strany v konflikte.

Článok 44

Kombatanti a vojnoví zajatci

1. Každý kombatant, ako je definovaný v článku 43, sa stáva vojnovým zajatcom, ak sa ocitne v moci druhej strany.
2. Aj keď všetci kombatanti sú povinní dodržiavať normy medzinárodného práva aplikovateľné v ozbrojených konfliktoch, nezbavuje porušenie týchto pravidiel kombatanta jeho práva byť považovaný za kombatanta, alebo ak sa ocitne v moci druhej strany, jeho práva byť považovaný za vojnového zajatca s výnimkou prípadov uvedených v odsekoch 3 a 4.
3. Za účelom posilnenia ochrany civilného obyvateľstva pred následkami nepriateľských akcií sú kombatanti povinní odlíšiť sa od civilného obyvateľstva v čase útoku alebo vojenskej operácie slúžiacej na prípravu útoku. Však s prihliadnutím na to, že sú situácie v ozbrojených v konfliktoch, keď v dôsledku povahy nepriateľských akcií sa nemôže ozbrojený kombatant odlíšiť od civilného obyvateľstva, zachováva si status kombatanta za predpokladu, že v takých situáciách nosí verejne zbraň:
  - a) počas každého vojenského stretnutia,
  - b) počas doby, keď môže byť videný protivníkom pri zaujímaní bojovej zostavy pred útokom, na ktorom sa má zúčastniť.Činy, ktoré sú v súlade s požiadavkami tohto odseku, nebudú sa pokladať za vierolomné v zmysle článku 37 odsek 1 c).
4. Kombatant, ktorý sa ocitne v moci druhej strany v dobe, v ktorej nespĺňa požiadavky ustanovené v druhej vete odseku 3, stráca právo byť považovaný za vojnového zajatca, ale napriek tomu sa mu poskytne ochrana rovnajúca sa vo všetkých smeroch ochrane poskytovanej vojnovým zajatcom v súlade s Tretím dohovorom a týmto Protokolom. Táto ochrana zahŕňa ochranu, ktorá sa rovná ochrane poskytovanej vojnovým zajatcom v súlade s Tretím dohovorom v prípade, keď taká osoba je súdená a potrestaná za akékoľvek protiprávne konanie, ktorého sa dopustila.
5. Kombatant, ktorý sa ocitne v moci druhej strany v dobe, keď sa nezúčastní na útoku alebo na vojenskej operácii slúžiacej na prípravu útoku, nestráca právo byť považovaný za kombatanta a vojnového zajatca v dôsledku svojej predchádzajúcej činnosti.
6. Tento článok nezbavuje žiadnu osobu práva, aby bola považovaná za vojnového zajatca podľa článku 4 Tretieho dohovoru.
7. Tento článok nemá za účel zmeniť všeobecne prijatú prax štátov týkajúcu sa uniformy, ktorú majú nosiť kombatanti pridelení do pravidelných, uniformovaných ozbrojených jednotiek strany v konflikte.
8. Okrem kategórií osôb uvedených v článku 13 Prvého a Druhého dohovoru budú mať všetci príslušníci ozbrojených síl strany v konflikte, ako sú definovaní v článku 43 tohto Protokolu, právo na ochranu v súlade s týmito dohovormi, ak sú ranení alebo chorí, alebo v prípade Druhého dohovoru, ak stroskotali na mori alebo v iných vodách.

Článok 45

Ochrana osôb, ktoré sa zúčastnili na nepriateľských akciách

1. Osoba, ktorá sa zúčastní na nepriateľských akciách a ocitne sa v moci druhej strany, bude sa pokladať za vojnového zajatca, a teda bude chránená Tretím dohovorom, ak požiada o status

vojnového zajatca alebo ak sa ukáže, že na taký status má právo, alebo ak strana, od ktorej je závislá, požiada pre ňu o taký status na základe notifikácie adresovanej mocnosti, v ktorej moci sa príslušná osoba nachádza, alebo na základe notifikácie adresovanej ochrannej mocnosti. Ak dôjde k pochybnosti o tom, či taká osoba má právo na status vojnového zajatca, bude táto osoba naďalej taký status mať, a bude teda chránená Tretím dohovorom a týmto Protokolom až do doby, keď jej status určí príslušný súd.

2. Ak osoba, ktorá sa ocitla v moci druhej strany, nie je zadržaná ako vojnový zajatec a má byť touto stranou súdená za protiprávne konanie súvisiace s nepriateľskými akciami, bude táto osoba oprávnená domáhať sa svojho práva na status vojnového zajatca pred súdom a práva na vynesenie súdneho rozhodnutia o tejto otázke. Ak to nebude v rozpore s aplikovaným konaním, bude toto rozhodnutie urobené pred vlastným súdnym výrokom o uvedenom protiprávnom konaní. Zástupcovia ochrannej mocnosti budú mať právo zúčastniť sa na súdnom konaní, na ktorom sa rozhodne o tejto otázke, pokiaľ vo výnimočných prípadoch a v záujme štátnej bezpečnosti toto konanie neprebíha na neverejnom zasadaní. V takom prípade mocnosť, v ktorej moci sa príslušná osoba nachádza, oznámi túto skutočnosť náležitým spôsobom ochrannej mocnosti.
3. Osoba, ktorá sa zúčastnila na nepriateľských akciách a ktorá nemá právo na status vojnového zajatca a ani právo na priaznivejšie zaobchádzanie v súlade so Štvrtým dohovorom, bude mať vo všetkých prípadoch právo na ochranu podľa článku 75 tohto Protokolu. Na okupovanom území bude mať taká osoba, pokiaľ nie je držaná ako vyzvedač, bez ohľadu na článok 5 Štvrtého dohovoru, tiež právo na spojenie podľa tohto Dohovoru.

Článok 46

Vyzvedači

1. Bez ohľadu na ktorékoľvek iné ustanovenia dohovorov alebo tohto Protokolu žiadny príslušník ozbrojených síl strany v konflikte, ktorý sa ocitne v moci druhej strany v čase, keď sa zaoberal vyzvedačstvom, nebude mať právo na status vojnového zajatca a môže sa s ním zaobchádzať ako s vyzvedačom.
2. Príslušník ozbrojených síl strany v konflikte, ktorý pre túto stranu na území kontrolovanom druhou stranou zhromažďuje alebo sa pokúša zhromažďovať informácie, nebude sa považovať za osobu, ktorá sa zaoberá vyzvedačstvom, ak pri tejto činnosti nosí uniformu svojich ozbrojených síl.
3. Príslušník ozbrojených síl strany v konflikte, ktorý býva na území okupovanom druhou stranou a ktorý pre stranu, od ktorej je závislý, zhromažďuje alebo sa pokúša zhromažďovať informácie vojenskej povahy na tomto území, sa nebude považovať za osobu, ktorá sa zaoberá vyzvedačstvom, pokiaľ tak nekoná podvodným spôsobom alebo sa úmyselne neuchyľuje k tajným metódam. Okrem toho taká osoba nestráca právo na status vojnového zajatca a nemôže sa s ňou zaobchádzať ako s vyzvedačom, pokiaľ nie je zajatá pri vyzvedačskej činnosti.
4. Príslušník ozbrojených síl strany v konflikte, ktorý nebýva na území okupovanom druhou stranou a ktorý sa zaoberal vyzvedačstvom na tomto území, nestráca svoje právo na status vojnového zajatca a nesmie sa s ním zaobchádzať ako s vyzvedačom, pokiaľ nebol zajatý skôr, ako sa pripojil k ozbrojeným silám, ku ktorým patrí.

Článok 47

Žoldnieri

1. Žoldnier nemá právo na status kombatanta alebo vojnového zajatca.
2. Žoldnier je osoba, ktorá:
  - a) je špeciálne najatá v mieste alebo v zahraničí na to, aby bojovala v ozbrojenom konflikte;
  - b) skutočne sa priamo zúčastňuje na nepriateľských akciách;
  - c) svoju účasť na nepriateľských akciách motivuje hlavne osobným ziskom a stranou v konflikte alebo v jej mene je jej skutočne sľúbená materiálna odmena podstatne prevyšujúca odmenu sľúbenú alebo platenú kombatantom podobných hodností a funkcií v ozbrojených silách tejto strany;

- d) nie je občanom strany v konflikte ani nemá trvalé bydlisko na území kontrolovanom stranou v konflikte;
- e) nie je príslušníkom ozbrojených síl strany v konflikte a
- f) nebola vyslaná štátom, ktorý nie je stranou v konflikte na plnenie oficiálnych úloh ako príslušník jeho ozbrojených síl.

ČASŤ IV

CIVILNÉ OBYVATELSTVO

ODDIEL I

VŠEOBECNÁ OCHRANA PROTI NÁSLEDKOM NEPRIATELSKÝCH AKCIÍ

Kapitola I

Základné pravidlo a rozsah aplikácie

Článok 48

Základné pravidlo

Na zabezpečenie rešpektovania a ochrany civilného obyvateľstva a objektov civilného rázu budú strany v konflikte vždy robiť rozdiel medzi civilným obyvateľstvom a komбатantmi a medzi objektmi civilného rázu a vojenskými objektmi a v súlade s tým budú viesť svoje operácie len proti vojenským objektom.

Článok 49

Definícia útokov a rozsah aplikácie

1. „Útoky“ sú násilné činy proti protivníkovi, a to tak útočnej, ako aj obrannej povahy.
2. Ustanovenia tohto Protokolu týkajúce sa útokov sa vzťahujú na všetky útoky vedené na ktoromkoľvek území, včítane štátneho územia strany v konflikte, ktoré je však pod kontrolou druhej strany.
3. Ustanovenia tohto oddielu sa vzťahujú na ktorúkoľvek pozemnú, vzdušnú alebo námornú vojenskú operáciu, ktorá môže postihnúť civilné obyvateľstvo, jednotlivé civilné osoby alebo objekty civilného rázu na zemi. Ďalej sa vzťahujú na všetky útoky z mora alebo zo vzduchu proti objektom na zemi, ale nedotýkajú sa iným spôsobom noriem medzinárodného práva aplikovateľných v ozbrojených konfliktoch na mori alebo vo vzduchu.
4. Ustanovenia tohto oddielu dopĺňajú pravidlá týkajúce sa humanitárnej ochrany obsiahnuté vo Štvrtom dohovore, predovšetkým v jeho časti II, a v ďalších medzinárodných dohodách záväzných pre Vysoké zmluvné strany, ako aj ostatné normy medzinárodného práva vzťahujúce sa na ochranu civilných osôb a objektov civilného rázu na zemi, mori, alebo vo vzduchu pred účinkami nepriateľských akcií.

Kapitola II

Civilné osoby a civilné obyvateľstvo

Článok 50

Definícia civilných osôb a civilného obyvateľstva

1. Civilná osoba je osoba, ktorá nepatrí do žiadnej z kategórií osôb uvedených v článku 4 A) 1), 2), 3), 6) Tretieho dohovoru a v článku 43 tohto Protokolu. V prípade pochybnosti či osoba je civilnou osobou, bude taká osoba považovaná za civilnú osobu.
2. Civilným obyvateľstvom sú všetky osoby, ktoré sú civilnými osobami.
3. Prítomnosť jednotlivcov nezodpovedajúcich definícii civilnej osoby vnútri civilného obyvateľstva nezabavuje obyvateľstvo jeho civilného charakteru.

Článok 51

Ochrana civilného obyvateľstva

1. Civilné obyvateľstvo a jednotlivé civilné osoby požívajú všeobecnú ochranu proti nebezpečenstvám vznikajúcim v dôsledku vojenských operácií. Aby táto ochrana bola účinná, musia sa za všetkých okolností dodržiavať nasledujúce normy, ktoré dopĺňajú ostatné aplikovateľné normy medzinárodného práva.
2. Civilné obyvateľstvo ako také, ako aj jednotlivé civilné osoby nesmú byť predmetom útoku. Násilné činy alebo hrozby násilnými činmi, ktorých základným cieľom je terorizovanie civilného obyvateľstva, sa zakazujú.
3. Civilné osoby požívajú ochranu poskytovanú týmto oddielom s výnimkou prípadu, keď sa priamo zúčastňujú na nepriateľských akciách a po dobu týchto akcií.
4. Nerozlišujúce útoky sa zakazujú. K nerozlišujúcim útokom patria:
  - a) útoky, ktoré sa nezameriavajú na konkrétne vojenské objekty;
  - b) útoky, pri ktorých sa používajú bojové spôsoby alebo prostriedky, ktoré nemôžu byť zamerané na konkrétne vojenské objekty, alebo
  - c) útoky, pri ktorých sa používajú bojové spôsoby alebo prostriedky, ktorých účinky sa nemôžu obmedziť, ako požaduje tento Protokol, takže v každom takom prípade zasahujú vojenské objekty aj civilné osoby alebo objekty civilného rázu bez rozdielu.
5. Okrem iného treba považovať za nerozlišujúce tieto druhy útokov:
  - a) útoky bombardovaním bez ohľadu na použité spôsoby alebo prostriedky, pri ktorých sa považuje za jediný vojenský objekt rad zreteľne oddelených a rozlíšiteľných vojenských objektov umiestnených v meste, dedine alebo v inej oblasti, v ktorej sú sústredené civilné osoby alebo objekty civilného rázu, a
  - b) útoky, pri ktorých sa dá očakávať, že môžu spôsobiť straty na životoch civilných osôb, ich zranenie, poškodenie objektov civilného rázu alebo kombinácia týchto prípadov, ktoré by prevyšovali predpokladanú konkrétnu a priamu vojenskú výhodu.
6. Útoky proti civilnému obyvateľstvu alebo civilným osobám z dôvodov represálií sú zakázané.
7. Prítomnosť alebo pohyb civilného obyvateľstva alebo jednotlivých civilných osôb sa nesmie využiť na ochranu určitých bodov alebo oblastí pred vojenskými operáciami, predovšetkým na pokusy ochrániť vojenské objekty pred útokmi alebo na zamaskovanie, zvýhodňovanie alebo narušovanie vojenských operácií. Strany v konflikte nebudú viesť pohyb civilného obyvateľstva alebo jednotlivých civilných osôb tak, aby tým chránili vojenské objekty pred útokom alebo aby tým zamaskovali vojenské operácie.
8. Žiadne porušenie týchto ustanovení nezbavuje bojujúce strany ich právnych záväzkov k civilnému obyvateľstvu a civilným osobám, včítane záväzkov robiť preventívne bezpečnostné opatrenia ustanovené článkom 57.

Kapitola III

Objekty civilného rázu

Článok 52

Všeobecná ochrana objektov civilného rázu

1. Objekty civilného rázu nesmú byť predmetom útoku alebo represálií. Objekty civilného rázu sú všetky objekty, ktoré nie sú vojenskými objektami, ako sú definované v odseku 2.
2. Útoky musia byť prísne obmedzené na vojenské objekty. Pokiaľ ide o objekty, obmedzujú sa vojenské objekty na tie objekty, ktoré svojou povahou, umiestnením, účelom alebo použitím predstavujú účinný príspevok k vojenským akciám a ktorých celkové alebo čiastočné zničenie, obsadenie alebo neutralizácia poskytuje za daných okolností zjavnú vojenskú výhodu.
3. V prípade pochybnosti, či sa objekt, ktorý je obvyčajne určený na civilné účely, ako je miesto pre konanie bohoslužieb, dom, alebo iné obydlie alebo škola, používa na účinnú podporu vojenských akcií, sa predpokladá, že tento objekt nie je využívaný na podporu vojenských akcií.

Článok 53

Ochrana kultúrnych majetkov a miest pre konanie bohoslužieb

Bez ujmy na ustanoveniach Haagského dohovoru o ochrane kultúrnych majetkov pri ozbrojenom konflikte zo 14. mája 1954 a ostatných príslušných medzinárodných dokumentov sa zakazuje:

- a) vykonávať akékoľvek nepriateľské činy namierené proti historickým pamiatkam, umeleckým cieľom alebo miestam pre konanie bohoslužieb, ktoré sú kultúrnym alebo duchovným dedičstvom národov;
- b) využívať také objekty na podporu vojenského úsilia;
- c) urobiť také objekty predmetom represálií.

Článok 54

Ochrana objektov nevyhnutných na prežitie civilného obyvateľstva

1. Zakazuje sa používať hladovanie civilných osôb ako spôsob vedenia vojny.
2. Zakazuje sa útočiť na objekty a ničiť, odstraňovať alebo znehodnocovať objekty nevyhnutné na prežitie civilného obyvateľstva, ako sú zásoby potravín, poľnohospodárske oblasti slúžiace na produkciu potravín, zber, dobytok, zariadenie na dodávky vody a zásobovanie vodou a zavlažovacie zariadenia s cieľom nepripustiť ich používanie civilným obyvateľstvom alebo druhou stranou a to bez ohľadu na motív, či už sa to deje s úmyslom vyhladovania civilných osôb, prinútenia ich na odchod alebo z iných dôvodov.
3. Zákazy obsiahnuté v odseku 2 sa nebudú vzťahovať na objekty v tomto odseku uvedené, ktoré používa druhá strana:
  - a) výhradne ako existenčné prostriedky pre príslušníkov svojich ozbrojených síl, alebo
  - b) ak nejde o existenčné prostriedky, tak aspoň pre priamu podporu vojenských akcií, ale za predpokladu, že v žiadnom prípade sa nebudú proti takým objektom uskutočňovať akcie, ktoré by mohli vo svojom dôsledku ponechať civilné obyvateľstvo bez dostatočného množstva potravín a vody, čo by spôsobilo jeho hladovanie alebo by ho prinútilo na vyprázdnenie miesta.
4. Tieto objekty nesmú byť predmetom represálií.
5. Vychádzajúc z uznávania životne dôležitých požiadaviek každej strany v konflikte pri obrane svojho štátneho územia proti invázii, môže strana v konflikte derogovať zákazy obsiahnuté v odseku 2 na takom území pod svojou vlastnou kontrolou, ak to vyžaduje naliehavá vojenská potreba.

Článok 55

Ochrana životného prostredia

1. Pri vedení vojenských akcií treba dbať na ochranu životného prostredia pred rozsiahlymi, dlhodobými a vážnymi škodami. Táto ochrana zahŕňa zákaz používania spôsobov alebo prostriedkov vedenia vojny, ktorých cieľom je spôsobiť také škody na životnom prostredí, alebo pri ktorých sa dá očakávať spôsobenie takých škôd, že tým ohrozia zdravie alebo prežitie obyvateľstva.
2. Útoky proti životnému prostrediu z dôvodov represálií sa zakazujú.

Článok 56

Ochrana stavieb a zariadení obsahujúcich nebezpečné sily

1. Stavby alebo zariadenia obsahujúce nebezpečné sily, osobitne priehrady, hrádze a atómové elektrárne, nesmú byť predmetom útokov, aj keď sú vojenskými objektmi, pokiaľ taký útok môže spôsobiť uvoľnenie nebezpečných síl a viesť v dôsledku toho k vážnym stratám na civilnom obyvateľstve. Ostatné vojenské objekty umiestnené pri týchto stavbách alebo zariadeniach alebo v ich blízkosti nemôžu byť predmetom útoku, pokiaľ taký útok môže spôsobiť uvoľnenie nebezpečných síl z týchto stavieb alebo zariadení a viesť v dôsledku toho k vážnym stratám na civilnom obyvateľstve.
2. Osobitná ochrana pred útokom ustanovená odsekom 1 stratí platnosť:

- a) v prípade priehrad alebo hrádzí len vtedy, ak sa používajú na iné ako svoje normálne funkcie a ak slúžia na pravidelnú, významnú a priamu podporu vojenských operácií a ak je taký útok jediným možným spôsobom, ako znemožniť takú podporu;
  - b) v prípade atómových elektrární len vtedy, ak vyrábajú elektrickú energiu pre pravidelnú, významnú a priamu podporu vojenských operácií a ak je taký útok jediným možným spôsobom, ako znemožniť takú podporu;
  - c) v prípade iných vojenských objektov umiestnených v týchto stavbách alebo zariadeniach alebo v ich blízkosti len vtedy, ak sa používajú pre pravidelnú, významnú a priamu podporu vojenských operácií a ak je taký útok jediným možným spôsobom, ako znemožniť takú podporu.
3. Civilné obyvateľstvo a jednotlivé civilné osoby majú vo všetkých prípadoch naďalej právo na plnú ochranu priznanú im medzinárodným právom vrátane ochrany na základe preventívnych opatrení ustanovených článkom 57. Ak táto ochrana prestáva byť platnou a stavby, zariadenia alebo vojenské objekty uvedené v odseku 1 sú predmetom útoku, urobia sa všetky praktické opatrenia, aby sa uvoľneniu nebezpečných síl zabránilo.
  4. Zakazuje sa, aby sa stavby, zariadenia alebo vojenské objekty uvedené v odseku 1 stali predmetom represálií.
  5. Strany v konflikte sa majú snažiť o to, aby neumiestňovali vojenské objekty v blízkosti stavieb alebo zariadení uvedených v odseku 1. Dovoľujú sa však zariadenia vybudované len na obranu chránených stavieb alebo zariadení proti útokom, ktoré sa nestanú predmetom útoku za podmienky, že sa nepoužívajú na vedenie nepriateľských akcií, s výnimkou obranných akcií nevyhnutných na odrazenie útokov proti chráneným stavbám alebo zariadeniam, a že sú vyzbrojené výlučne zbraňami schopnými len odraziť útok protivníka proti chráneným stavbám alebo zariadeniam.
  6. Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte sa vyzývajú, aby uzavierali medzi sebou ďalšie dohody za účelom zabezpečenia ďalšej ochrany objektov obsahujúcich nebezpečné sily.
  7. Aby bola uľahčená identifikácia objektov chránených týmto článkom, môžu ich strany v konflikte označiť osobitným znamením zloženým zo skupiny troch jasne oranžových kruhov umiestnených na rovnakej ose, ako ustanovuje článok 16 prílohy I tohto Protokolu. Neexistencia takého označenia v žiadnom prípade nezbavuje strany v konflikte ich povinností vyplývajúcich z tohto článku.

Kapitola IV

Preventívne opatrenia

Článok 57

Preventívne opatrenie pri útoku

1. Pri vedení vojenských operácií musí byť venovaná neustála starostlivosť tomu, aby sa ušetrilo civilné obyvateľstvo, civilné osoby a objekty civilného rázu.
2. Pokiaľ ide o útoky, je potrebné urobiť tieto preventívne opatrenia:
  - a) tí, ktorí plánujú útok alebo o ňom rozhodujú:
    - i) urobia všetko možné, aby si overili, že cieľom útoku nie sú civilné osoby, ani objekty civilného rázu, ani predmety osobitnej ochrany, ale že sú to vojenské objekty v zmysle odseku 2 článku 52 a že nie je zakázané v súlade s ustanoveniami tohto Protokolu na ne útočiť;
    - ii) urobia všetky možné preventívne opatrenia pri voľbe prostriedkov a spôsobov útokov s cieľom zabrániť, a v každom prípade maximálne obmedziť náhodné straty na životoch civilných osôb, na počte zranených civilných osôb a poškodenie objektov civilného rázu;
    - iii) nezačnú útok, pri ktorom sa dá predpokladať, že spôsobí náhodné straty na životoch civilných osôb, zranenie civilných osôb, poškodenie objektov civilného rázu alebo kombináciu týchto prípadov, ktoré by prevyšovali predpokladanú konkrétnu a priamu vojenskú výhodu;

- b) útok sa odvolá alebo preruší, ak sa stane zrejmé, že objekt nie je vojenským objektom alebo podlieha osobitnej ochrane alebo že by útok mohol spôsobiť náhodné straty na životoch civilných osôb, zranenie civilných osôb, poškodenie objektov civilného rázu alebo kombináciu týchto prípadov, ktoré by prevyšovali predpokladanú konkrétnu a priamu vojenskú výhodu;
  - c) je potrebné vydať v náležitom časovom predstihu a pôsobivými prostriedkami varovanie pred útokmi, ktoré môžu postihnúť civilné obyvateľstvo, ledaže to okolnosti nedovolia.
3. Ak je možnosť voliť medzi niekoľkými vojenskými objektmi na dosiahnutie rovnakej vojenskej výhody, vyberie sa ten objekt, pri ktorom sa dá očakávať, že útok naň spôsobí najmenšie ohrozenie životov civilných osôb a objektov civilného rázu.
  4. Pri vedení vojenských operácií na mori alebo vo vzduchu urobí každá strana v konflikte v súlade so svojimi právami a povinnosťami podľa noriem medzinárodného práva aplikovateľných v ozbrojených konfliktov všetky rozumné preventívne opatrenia, aby sa zabránilo stratám na životoch civilného obyvateľstva a poškodeniu objektov civilného rázu.
  5. Žiadne ustanovenie tohto článku sa nesmie vykladať tak, aby oprávňovalo na útoky proti civilnému obyvateľstvu, civilným osobám alebo objektom civilného rázu.

Článok 58

Preventívne opatrenia proti následkom útokov

Strany v konflikte v maximálnej možnej miere:

- a) bez toho, aby tým bol dotknutý článok 49 Štvrtého dohovoru, urobia opatrenia, aby z blízkosti vojenských objektov boli premiestnené jednotlivé civilné osoby, civilné obyvateľstvo a objekty civilného rázu pod ich kontrolou;
- b) sa vyvarujú umiestňovania vojenských objektov do husto obývaných oblastí alebo do ich blízkostí;
- c) urobia ostatné potrebné preventívne opatrenia na ochranu civilného obyvateľstva, jednotlivých civilných osôb a objektov civilného rázu pod ich kontrolou pred nebezpečenstvom vznikajúcim z vojenských operácií.

Kapitola V

Miesta a zóny pod osobitnou ochranou

Článok 59

Nebránené miesta

1. Stranám v konflikte sa zakazuje útočiť akýmikoľvek prostriedkami na nebránené miesta.
2. Príslušné orgány strany v konflikte môžu vyhlásiť za nebránené miesto ktorékoľvek obývané miesto v zóne styku ozbrojených síl alebo v jej blízkosti, ktoré je otvorené pre okupáciu druhou stranou. Takéto miesto musí spĺňať tieto podmienky:
  - a) všetci kombatanti, ako aj mobilné bojové prostriedky a mobilná vojenská výzbroj musia byť evakuované;
  - b) stále vojenské stavby alebo zariadenia sa nesmú použiť na nepriateľské akcie;
  - c) orgány alebo obyvateľstvo sa nesmú dopúšťať nepriateľských činov;
  - c) nesmú sa vykonávať akcie na podporu vojenských operácií.
3. Prítomnosť osôb osobitne chránených podľa dohovorov a tohto Protokolu a policajných síl ponechaných za účelom udržiavania zákonnosti a poriadku na takom mieste nie je v rozpore s podmienkami ustanovenými v odseku 2.
4. Vyhlásenie urobené podľa odseku 2 musí byť adresované druhej strane a musí definovať a popisovať čo možno najpresnejšie hranice nebráneného miesta. Strana v konflikte, ktorej je také vyhlásenie adresované, potvrdí jeho príjem a bude s týmto miestom zaobchádzať ako s nebráneným, iba ak by podmienky ustanovené v odseku 2 neboli v skutočnosti splnené, pričom v tomto prípade bude o tom okamžite informovať stranu, ktorá vyhlásenie urobila. Aj keď podmienky ustanovené v odseku 2 nie sú splnené, také miesto bude naďalej požívať ochranu

poskytovanú ostatnými ustanoveniami tohto Protokolu a ostatnými normami medzinárodného práva aplikovateľnými v ozbrojených konfliktoch.

5. Strany v konflikte sa môžu dohodnúť na zriadení nebránených miest aj vtedy, ak také miesta nespĺňajú podmienky ustanovené v odseku 2. Dohoda bude definovať a opisovať čo možno najpresnejšie hranice nebráneného miesta; v prípade potreby môže ustanoviť spôsoby kontroly.
6. Strana, ktorá kontroluje miesto, ktoré je predmetom dohody, ho vyznačí, nakoľko je to možné, znameniami, ktoré môžu byť dohodnuté s druhou stranou a ktoré budú umiestnené na jasne viditeľných miestach, predovšetkým po jeho obvode, na hraniciach a cestách.
7. Oblasť stráca status nebráneného miesta, keď prestáva spĺňať podmienky ustanovené odsekom 2 alebo dohodou, o ktorej sa hovorí v odseku 5. V tomto prípade bude toto miesto naďalej požívať ochranu poskytovanú inými ustanoveniami tohto Protokolu a inými normami medzinárodného práva aplikovateľnými v ozbrojených konfliktoch.

Článok 60

Demilitarizované zóny

1. Stranám v konflikte sa zakazuje rozširovať vojenské operácie do zón, ktorým po dohode poskytli status demilitarizovanej zóny, ak je také rozšírenie v rozpore s podmienkami tejto dohody.
2. Táto dohoda musí byť dohodou výslovnou, môže sa uzavrieť v ústnej alebo písomnej forme, priamo alebo prostredníctvom ochrannej mocnosti alebo nestrannej humanitárnej organizácie a môže mať podobu vzájomných a zhodných vyhlásení. Dohoda sa môže uzavrieť v dobe mieru, ako aj po vypuknutí nepriateľstva a musí definovať a opisovať čo možno najpresnejšie hranice demilitarizovanej zóny a v prípade potreby ustanoviť spôsoby kontroly.
3. Predmetom takejto dohody môže byť akákoľvek zóna, ktorá spĺňa tieto podmienky:
  - a) všetci kombatanti, ako aj mobilné bojové prostriedky a mobilné vojenské zariadenia musia byť evakuovaní;
  - b) stále vojenské stavby a zariadenia sa nesmú použiť na nepriateľské akcie;
  - c) orgány a obyvateľstvo sa nesmú dopúšťať nepriateľských činov a
  - d) všetka činnosť spojená s vojenským úsilím musí byť zastavená.Strany v konflikte sa dohodnú na výklade podmienok ustanovených v pododseku d) a na osobách, ktoré okrem osôb spomenutých v odseku 4 budú vpustené do demilitarizovanej zóny.
4. Prítomnosť osôb osobitne chránených podľa dohovorov a tohto Protokolu a policajných síl ponechaných za účelom udržiavania zákonnosti a poriadku v tejto zóne nie je v rozpore s podmienkami ustanovenými v odseku 2.
5. Strana, v ktorej moci sa taká zóna nachádza, ju vyznačí, nakoľko je to možné, znameniami, ktoré sa môžu dohodnúť s druhou stranou a ktoré budú umiestnené na jasne viditeľných miestach, predovšetkým po jej obvode, na hraniciach a cestách.
6. Ak sa boje priblížia k demilitarizovanej zóne a pokiaľ sa strany v konflikte tak dohodli, žiadna z nich nesmie použiť zónu na účely, ktoré súvisia s vedením vojenských akcií, alebo jednostranne zrušiť jej status.
7. Ak sa jedna zo strán v konflikte dopustí hrubého porušenia ustanovení odsekov 3 alebo 6, druhá strana sa tým zbaví svojich záväzkov podľa dohody udeľujúcej takej zóne status demilitarizovanej zóny. V takom prípade zóna stráca svoj status, ale bude naďalej požívať ochranu poskytovanú ostatnými ustanoveniami tohto Protokolu a ostatnými normami medzinárodného práva aplikovateľnými v ozbrojených konfliktoch.

Kapitola VI

Civilná obrana

Článok 61

Definícia a rozsah

Na účely tohto Protokolu:

1. „Civilná obrana“ je plnenie niektorých alebo všetkých uvedených humanitárnych úloh, ktorých cieľom je chrániť civilné obyvateľstvo pred nebezpečenstvom, pomôcť mu odstrániť bezprostredné účinky nepriateľských akcií alebo pohrôm a tiež vytvoriť potrebné podmienky pre jeho prežitie. Týmito úlohami sú:
  - a) hlásne služby;
  - b) evakuácia;
  - c) organizovanie a poskytovanie úkrytov;
  - d) zatemňovanie;
  - e) záchranné práce;
  - f) zdravotnícke služby včítane prvej pomoci a tiež náboženská pomoc;
  - g) boj s požiarmi;
  - h) zisťovanie a označovanie nebezpečných oblastí;
  - i) dekontaminácia a podobné ochranné opatrenia;
  - j) poskytovanie núdzového ubytovania a zásobovania;
  - k) okamžitá pomoc pri obnove a udržiavaní poriadku v postihnutých oblastiach;
  - l) okamžitá oprava potrebných verejných zariadení;
  - m) bezodkladné pohrebné služby;
  - n) pomoc pri ochrane predmetov nevyhnutných na prežitie;
  - o) dopĺňajúca činnosť potrebná na splnenie uvedených úloh, včítane plánovania a organizovania, ale neobmedzujúca sa len na túto činnosť.
2. „Organizácie civilnej obrany“ sú inštitúcie a jednotky, ktoré sú organizované alebo splnomocnené príslušnými orgánmi strany v konflikte na plnenie úloh uvedených v odseku 1 a ktoré sú určené a využívané výhradne na plnenie týchto úloh.
3. „Personál“ organizácií civilnej obrany sú osoby určené stranou v konflikte výhradne na plnenie úloh uvedených v odseku 1, včítane personálu určeného príslušnými orgánmi tejto strany výhradne na riadenie týchto organizácií.
4. „Materiál“ organizácií civilnej obrany je zariadenie, zásoby a prepravné prostriedky používané týmito organizáciami na plnenie úloh uvedených v odseku 1.

Článok 62

Všeobecná ochrana

1. Civilné organizácie civilnej obrany a ich personál budú rešpektované a chránené v súlade s ustanoveniami tohto Protokolu, predovšetkým ustanoveniami tohto oddielu. Budú mať právo plniť im uložené úlohy civilnej obrany s výnimkou prípadov naliehavej vojenskej nutnosti.
2. Ustanovenie odseku 1 sa tiež bude vzťahovať na civilné osoby, ktoré, aj keď nie sú členmi civilných organizácií civilnej obrany, plnia úlohy civilnej obrany na základe výzvy príslušných orgánov a pod ich kontrolou.
3. Článok 52 tohto Protokolu sa vzťahuje na budovy a materiál používaný na účely civilnej obrany a tiež na úkryty poskytované civilnému obyvateľstvu. Objekty používané na účely civilnej obrany nesmie nikto okrem tej strany, ktorej patria, zničiť alebo určiť na iné použitie.

Článok 63

Civilná obrana na okupovaných územiach

1. Na okupovaných územiach dostanú civilné organizácie civilnej obrany od príslušných inštitúcií podporu nevyhnutnú pre plnenie svojich úloh. V žiadnom prípade sa nesmie ich personál nútiť na činnosť, ktorá by sťažovala náležité plnenie týchto úloh. Okupačná mocnosť nesmie vykonávať zmeny v štruktúre alebo v personále týchto organizácií tak, aby to ohrozilo účinné plnenie ich úloh. Od týchto organizácií nemožno požadovať, aby dávali prednosť občanom alebo záujmom tejto mocnosti.

2. Okupačná mocnosť nesmie nútiť, donucovať alebo pobádať civilné organizácie civilnej obrany, aby plnili svoje úlohy spôsobom, ktorý by bol na ujmu záujmom civilného obyvateľstva.
3. Okupačná mocnosť môže odzbrojiť personál civilnej obrany z dôvodov bezpečnosti.
4. Okupačná mocnosť nesmie používať budovy alebo materiál patriaci alebo používaný organizáciou civilnej obrany na iný účel, ani ho zhabať, ak by toto iné použitie alebo zhabanie poškodzovalo civilné obyvateľstvo.
5. Za predpokladu, že všeobecné pravidlo odseku 4 sa aj naďalej plní, môže okupačná mocnosť tieto prostriedky zhabať alebo určiť na iný účel za týchto osobitných podmienok:
  - a) že budovy alebo materiál sú potrebné na iné potreby civilného obyvateľstva a
  - b) že zhabanie alebo iné určenie trvá len po dobu takej potreby.
6. Okupačná mocnosť nesmie používať na iné účely úkryty určené alebo potrebné pre civilné obyvateľstvo a ani ich nezhabe.

Článok 64

Civilná organizácia civilnej obrany neutrálnych alebo iných štátov, ktoré nie sú stranami v konflikte, a medzinárodné organizácie pre koordináciu civilnej obrany

1. Články 62, 63, 65 a 66 sa tiež vzťahujú na personál a materiál civilných organizácií civilnej obrany neutrálnych alebo iných štátov, ktoré nie sú stranami v konflikte a ktoré plnia úlohy civilnej obrany uvedené v článku 61 na území strany v konflikte so súhlasom a pod kontrolou tejto strany. Oznámenie o takej pomoci sa musí urobiť čo možno najskôr všetkým príslušným druhým stranám. V žiadnom prípade nie je možné považovať túto činnosť za vmiešavanie sa do konfliktu, táto činnosť sa však musí vykonávať s patričným ohľadom na bezpečnostné záujmy príslušných strán v konflikte.
2. Strany v konflikte, ktoré dostávajú pomoc uvedenú v odseku 1, a Vysoké zmluvné strany, ktoré takú pomoc poskytujú, musia v prípade potreby uľahčiť medzinárodnú koordináciu takej činnosti v oblasti civilnej obrany. V takých prípadoch sa na príslušné medzinárodné organizácie vzťahujú ustanovenia tejto kapitoly.
3. Na okupovanom území môže okupačná mocnosť vylúčiť alebo obmedziť činnosť civilných organizácií civilnej obrany neutrálnych alebo iných štátov, ktoré nie sú stranami v konflikte, a medzinárodných koordinačných organizácií len v tom prípade, ak môže zabezpečiť zodpovedajúce plnenie úloh civilnej obrany zo svojich vlastných zdrojov alebo zo zdrojov na okupovanom území.

Článok 65

Ukončenie ochrany

1. Ochrana, na ktorú majú právo civilné organizácie civilnej obrany, ich personál, budovy, úkryty a materiál sa skončí len v tom prípade, ak okrem svojich vlastných úloh vykonávajú činnosť, alebo sú využívané na činnosť, ktorá poškodzuje protivníka. Ochrana však môže skončiť až po varovaní, v ktorom sa v prípade potreby ustanoví primeraná lehota, a potom, keď toto varovanie zostalo bez účinku.
2. Za činnosť poškodzujúcu protivníka sa nepovažuje táto činnosť:
  - a) plnenie úloh civilnej obrany pod vedením alebo kontrolou vojenských orgánov;
  - b) spolupráca civilného personálu civilnej obrany s vojenským personálom pri plnení úloh civilnej obrany alebo pridelenie určitého vojenského personálu k civilným organizáciám civilnej obrany;
  - c) okolnosť, že plnenie úloh civilnej obrany môže byť zároveň prospešné pre vojenské obeť, predovšetkým pre tie, ktoré sú vyradené z boja.
3. Za akt poškodzujúci protivníka sa tiež nepovažuje, ak civilný personál civilnej obrany má k dispozícii ľahké osobné zbrane na udržiavanie poriadku alebo sebaobranu. V oblastiach, kde dochádza k pozemným bojom alebo kde k takým bojom pravdepodobne dôjde, však musia strany v konflikte urobiť potrebné opatrenia na obmedzenie týchto zbraní na ručné zbrane, ako sú pištole alebo revolvery, aby sa ľahšie odlišil personál civilnej obrany od kombatantov. Aj keď

personál civilnej obrany v takých oblastiach má k dispozícii iné ľahké osobné zbrane, bude však rešpektovaný a chránený, akonáhle bude ako taký rozpoznaný.

4. Vytváranie civilných organizácií civilnej obrany podľa vojenského vzoru a ani okolností, že služba v nich je vyhlásená za povinnú, nezstavujú civilné organizácie civilnej obrany ochrany poskytovanej touto kapitolou.

Článok 66

Identifikácia

1. Každá strana v konflikte sa vynasnaží zabezpečiť, aby jej organizácie civilnej obrany, ich personál, budovy a materiál boli identifikovateľné, ak sú výlučne určené na plnenie úloh civilnej obrany. Rovnako tak majú byť identifikovateľné úkryty určené pre civilné obyvateľstvo.
2. Každá strana v konflikte sa tiež vynasnaží prijať a aplikovať spôsoby a procedúry, ktoré umožnia rozoznanie civilných úkrytov a tiež personál civilnej obrany, budov a materiálov, na ktorých je umiestnený medzinárodný rozoznávaci znak civilnej obrany.
3. Na okupovanom území a v oblastiach, kde dochádza k bojom alebo kde k bojom pravdepodobne dôjde, musí byť civilný personál civilnej obrany identifikovateľný pomocou medzinárodných rozoznávacích znakov civilnej obrany a preukazov totožnosti potvrdzujúcich ich status.
4. Medzinárodným rozoznávacím znakom civilnej obrany je, pokiaľ sa používa na ochranu organizácií civilnej obrany, ich personálu, budov a materiálu a pre civilné úkryty, modrý rovnoramenný trojuholník na oranžovom pozadí.
5. Okrem tohto rozoznávacieho znaku sa môžu strany v konflikte dohodnúť na používaní rozoznávacích signálov na účely identifikácie civilnej obrany.
6. Použitie ustanovení odsekov 1 až 4 je upravené kapitolou V prílohy tohto Protokolu.
7. V dobe mieru sa môže rozoznávaci znak opísaný v odseku 4 použiť so súhlasom príslušných štátnych orgánov na účely identifikácie civilnej obrany.
8. Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte urobia opatrenia potrebné pre kontrolu umiestňovania medzinárodných rozoznávacích znakov civilnej obrany a pre zabránenie a postih ich zneužitia.
9. Identifikácia zdravotníckeho a duchovného personálu civilnej obrany, zdravotníckych jednotiek a zdravotníckych prepravných prostriedkov je upravená tiež článkom 18.

Článok 67

Príslušníci ozbrojených síl a vojenských jednotiek pridelených k organizáciám civilnej obrany

1. Príslušníci ozbrojených síl a vojenské jednotky pridelené k organizáciám civilnej obrany budú rešpektovaní a chránení za predpokladu, že:
  - a) tento personál a tieto jednotky sú trvale pridelené a že sa výlučne venujú plneniu úloh uvedených v článku 61;
  - b) tento personál neplní iné vojenské povinnosti v priebehu konfliktu, ak je takto pridelený;
  - c) tento personál sa zreteľne odlišuje od ostatných príslušníkov ozbrojených síl tým, že je označený dostatočne veľkým medzinárodným rozoznávacím znakom civilnej obrany noseným na viditeľnom mieste a že tento personál je vybavený preukazmi totožnosti potvrdzujúcimi status jednotlivých členov personálu, o ktorých sa hovorí v kapitole V prílohy I tohto Protokolu;
  - d) tento personál a tieto jednotky sú vyzbrojené len ľahkými osobnými zbraňami na udržiavanie poriadku alebo na sebaobranu. Ustanovenia článku 65 odsek 3 sa aplikujú tiež v tomto prípade;
  - e) tento personál sa priamo nezúčastňuje na nepriateľských akciách a okrem svojich úloh civilnej obrany nevykonáva alebo sa nepoužíva na činnosť, ktorá by poškodzovala druhú stranu;
  - f) tento personál a tieto jednotky plnia svoje úlohy civilnej obrany len na štátnom území svojej strany.

Nedodržiavanie podmienok uvedených v bode e) ktorýmkoľvek príslušníkom ozbrojených síl, ktorý je viazaný podmienkami ustanovenými v odseku 1 a) a 1 b), je zakázané.

2. Vojenský personál slúžiaci v organizáciách civilnej obrany bude mať status vojnového zajatca, ak sa ocitne v moci druhej strany. Na okupovanom území sa môže použiť, pokiaľ by to bolo potrebné pre úlohy civilnej obrany, ale len v záujme civilného obyvateľstva takého územia, avšak ak je taká práca nebezpečná, potom len za predpokladu, že úlohy s tým spojené bude plniť dobrovoľne.
3. Budovy, veľké zariadenia a prepravné prostriedky vojenských jednotiek pridelených organizáciám civilnej obrany musia byť jasne označené medzinárodným rozoznávacím znakom civilnej obrany. Tento rozoznávací znak musí byť dostatočne veľký.
4. Materiál a budovy vojenských jednotiek trvale pridelených organizáciám civilnej obrany a určených výlučne na plnenie úloh civilnej obrany budú naďalej podliehať zákonom vojny, ak padnú do rúk druhej strany. Nemôžu sa použiť inak ako na účely civilnej obrany, pokiaľ sú potrebné na plnenie úloh civilnej obrany s výnimkou prípadov naliehavej vojenskej nevyhnutnosti, pokiaľ neboli predtým urobené opatrenia na zabezpečenie potrieb civilného obyvateľstva.

ODDIEL II

POMOC V PROSPECH CIVILNÉHO OBYVATELSTVA

Článok 68

Rozsah aplikácie

Ustanovenia tohto oddielu sa aplikujú na civilné obyvateľstvo, ako je definované v tomto Protokole, a dopĺňajú článkami 23, 55, 59, 60, 61 a 62 a ostatné príslušné ustanovenia Štvrtého dohovoru.

Článok 69

Základné potreby na okupovaných územiach

1. Okrem povinností vymenovaných v článku 35 Štvrtého dohovoru týkajúcich sa zásobovania potravinami a zdravotníckymi potrebami zabezpečí okupačná mocnosť tiež v najvyššej možnej miere z prostriedkov, ktoré má k dispozícii, a bez akéhokoľvek nepriaznivého rozdielu oblečenie, posteľnú bielizeň, prístrešie a ďalšie základné prostriedky potrebné na prežitie civilného obyvateľstva okupovaného územia, a tiež predmety potrebné na konanie bohoslužieb.
2. Pomocné akcie v prospech civilného obyvateľstva okupovaného územia sú upravené článkami 59, 60, 61, 62, 108, 109, 110 a 111 Štvrtého dohovoru a článkom 71 tohto Protokolu a musia sa realizovať bezodkladne.

Článok 70

Pomocné akcie

1. Ak civilné obyvateľstvo akéhokoľvek územia, ktoré bez toho, aby bolo okupovaným územím, sa nachádza pod kontrolou jednej zo strán v konflikte, nebude dostatočne zabezpečené zásobami uvedenými v článku 69, podniknú sa pomocné akcie humanitárneho a nestranného charakteru, ktoré sa budú vykonávať bez akéhokoľvek nepriaznivého rozdielu na základe dohody strán, ktorých sa tieto pomocné akcie týkajú. Ponuky takejto pomoci sa nebudú považovať za vmiešavanie sa do ozbrojeného konfliktu alebo za nepriateľské akty. Pri rozdeľovaní dodávok v rámci tejto pomoci sa bude dávať prednosť takým osobám, ako sú deti, tehotné ženy, rodičky a dojčiacie matky, ktoré podľa Štvrtého dohovoru alebo podľa tohto Protokolu požívajú osobitné výhody alebo osobitnú ochranu.
2. Strany v konflikte a každá Vysoká zmluvná strana dovoľí a uľahčí rýchlu a hladkú prepravu všetkých dodávok, zariadení a personálu v súlade s týmto oddielom, a to aj v prípade, že táto pomoc je určená pre civilné obyvateľstvo druhej strany.
3. Strany v konflikte a každá Vysoká zmluvná strana, ktorá povolí prepravu dodávok, zariadení a personálu s cieľom poskytnúť pomoc v súlade s odsekom 2:

- a) bude mať právo určiť technické opatrenia, vrátane prehliadky, ktorej splnenie bude podmienkou pre povolenie tejto prepravy;
  - b) bude môcť podmieniť toto povolenie tým, že rozdelenie tejto pomoci sa vykoná pod miestnou kontrolou ochrannej moci;
  - c) žiadnym spôsobom nevyužije dodávky v rámci tejto pomoci na iný účel, ako na ktorý sú určené, a nebude zadržovať ich dodanie, s výnimkou prípadov naliehavej potreby v záujme civilného obyvateľstva, ktorého sa to týka.
4. Strany v konflikte budú chrániť dodávky v rámci pomoci a uľahčovať ich rýchle rozdelenie.
  5. Strany v konflikte a každá Vysoká zmluvná strana, ktorej sa to týka, bude podporovať a uľahčovať účinnú medzinárodnú koordináciu týchto pomocných akcií uvedených v odseku 1.

Článok 71

Personál zúčastňujúci sa na pomocných akciách

1. V prípade potreby môže pomocný personál tvoriť súčasť pomoci poskytnutej v rámci akejkoľvek pomocnej akcie, a to predovšetkým za účelom prepravy a rozdelenia dodávok v rámci tejto pomoci. Účasť takého personálu bude závislá od súhlasu strany, na ktorej území má personál vykonávať svoje povinnosti.
2. Tento personál sa bude rešpektovať a chrániť.
3. Pri prevzatí dodávok v rámci tejto pomoci bude každá strana v najvyššej možnej miere napomáhať personálu uvedenému v odseku 1 pri výkone jeho poslania. Len v prípade naliehavej vojenskej potreby sa môže činnosť tohto personálu alebo jeho pohyb dočasne obmedziť.
4. Za žiadnych okolností nesmie tento personál prekročiť rozsah svojho poslania podľa tohto Protokolu. Predovšetkým musí brať do úvahy bezpečnostné požiadavky strany, na ktorej území vykonáva svoje povinnosti. Činnosť ktoréhokolvek člena personálu, ktorý nerešpektuje tieto podmienky, sa môže zastaviť.

ODDIEL III

ZAOBCHÁDZANIE S OSOBAMI, KTORÉ SÚ V MOCI STRANY V KONFLIKTE

Kapitola I

Rozsah aplikácie a ochrana osôb a objektov

Článok 72

Rozsah aplikácie

Ustanovenia tohto oddielu dopĺňajú pravidlá humanitárnej ochrany civilných osôb a objektov civilného rázu, ktoré sú v moci strany v konflikte, obsiahnuté vo Štvrtom dohovore, predovšetkým v jeho časti I a III, ako aj ostatné normy medzinárodného práva aplikovateľné na ochranu základných ľudských práv v medzinárodných ozbrojených konfliktoch.

Článok 73

Utečenci a osoby bez štátnej príslušnosti

Osoby, ktoré boli pred začatím nepriateľských akcií považované za osoby bez štátnej príslušnosti alebo za utečencov v súlade s príslušnými medzinárodnými dokumentmi prijatými príslušnými stranami alebo v súlade so zákonodarstvom štátu, do ktorého utiekli, alebo štátu, v ktorom majú bydlisko, budú chránenými osobami v zmysle časti I a III Štvrtého dohovoru za všetkých okolností a bez akéhokolvek nepriaznivého rozdielu.

Článok 74

Zlučovanie rozdelených rodín

Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte všemožne uľahčia zlučenie rodín rozdelených v dôsledku ozbrojených konfliktov a budú podporovať predovšetkým činnosť humanitárnych organizácií zaoberajúcich sa touto úlohou v súlade s ustanoveniami dohovorov a tohto Protokolu a v súlade s ich príslušnými bezpečnostnými predpismi.

Článok 75

Základné záruky

1. Osoby, ktoré sú v moci strany v konflikte, majú pokiaľ sú postihnuté situáciou uvedenou v článku 1 tohto Protokolu a nedostáva sa im priaznivejšie zaobchádzanie v súlade s dohovormi alebo týmto Protokolom, právo na ľudské zaobchádzanie za všetkých okolností a prinajmenšom budú požívať ochranu ustanovenú týmto článkom bez akéhokoľvek nepriaznivého rozdielu založeného na rase, farbe, pohlaví, jazyku, náboženstve alebo viere, politických alebo iných názoroch, národnom alebo sociálnom pôvode, majetku, rodovom pôvode alebo inom stave alebo na iných podobných kritériách. Každá strana bude rešpektovať osobu, česť, presvedčenie a náboženské úkony všetkých týchto osôb.
2. V každej dobe a na každom mieste bez ohľadu na to, či sú spáchané predstaviteľmi civilných alebo vojenských orgánov, sú a zostanú zakázané tieto činy:
  - a) ohrozenie života, zdravia, fyzického alebo duševného stavu osôb, osobitne:
    - i) vražda;
    - ii) mučenie každého druhu, či už telesné alebo duševné;
    - iii) telesné tresty a
    - iv) zmrzačenie;
  - b) urážka osobnej dôstojnosti, predovšetkým ponižujúce a urážajúce zaobchádzanie, nútená prostitúcia a akákoľvek forma nemravného konania;
  - c) branie rukojemníkov;
  - d) kolektívne tresty a
  - e) hrozby vykonať ktorýkoľvek z uvedených činov.
3. Ktorákoľvek osoba zadržaná, uväznená alebo internovaná za činy súvisiace s ozbrojeným konfliktom bude v jazyku, ktorému rozumie, okamžite informovaná, prečo sa tieto opatrenia urobili. S výnimkou prípadov uväznenia alebo zadržania za trestné činy budú tieto osoby prepustené v čo možno najkratšej lehote a v každom prípade okamžite potom, keď pominú okolnosti oprávňujúce uväznenie, zatknutie alebo internáciu.
4. Žiadny rozsudok sa nesmie vyniesť a žiadny trest sa nesmie vykonať na osobe, ktorá bola uznaná za vinnú z trestného činu súvisiaceho s ozbrojeným konfliktom s výnimkou prípadov, keď rozsudok vyniesol nestranný a riadne ustanovený súd rešpektujúci všeobecne uznávané zásady riadneho súdneho konania, ktoré zahŕňajú záruky, že
  - a) súdne konanie poskytne obžalovanému možnosť byť bezodkladne informovaný o podrobnostiach trestného činu, z ktorého je obžalovaný, a poskytne obžalovanému pred konaním a v priebehu konania všetky potrebné práva a prostriedky obhajoby;
  - b) nikto nebude odsúdený za trestný čin inak ako na základe osobnej trestnej zodpovednosti;
  - c) nikto nebude obžalovaný alebo odsúdený za konanie alebo opomenutie, ktoré neboli trestným činom podľa zákonodarstva štátu alebo medzinárodného práva, aplikovateľného na takú osobu v čase spáchania spomenutého konania alebo opomenutia. Rovnako tak nebude uložený trest ťažší, než aký mohol byť uložený v čase, keď bol trestný čin spáchaný. Ak ustanovuje zákon vydaný po spáchaní trestného činu ľahší trest, bude tento zákon aplikovaný v prospech páchatela;
  - d) každý obžalovaný sa bude považovať za nevinného, pokiaľ nebude v súlade so zákonom preukázaná jeho vina;

- e) každý obžalovaný bude mať právo, aby sa súdne konanie konalo v jeho prítomnosti;
  - f) nikto nebude nútený, aby svedčil proti sebe alebo aby sa priznal k vine;
  - g) každý obžalovaný má právo vypočúvať alebo dať vypočuť svedkov svedčiacich proti nemu a právo na predvedenie a výsluch svedkov svedčiacich v jeho prospech za rovnakých podmienok ako svedkov svedčiacich proti nemu;
  - h) nikto nebude stíhaný alebo trestaný rovnakou stranou za trestný čin, za ktorý už bol vynesený konečný rozsudok oslobodzujúci alebo odsudzujúci túto osobu podľa rovnakého zákona a súdneho konania;
  - i) každý obžalovaný má právo, aby sa rozsudok vyniesol verejne;
  - j) odsúdenej osobe sa pri vynesení rozsudku oznámi, aké má právne a ostatné opravné prostriedky a lehoty, v ktorých ich môže uplatniť.
5. Ženy, ktorých sloboda je obmedzená z dôvodov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom, sa umiestnia oddelene od mužov. Budú pod bezprostredným dozorom žien. Jednako len v prípadoch, keď sú zadržané alebo internované rodiny, budú v prípade možnosti umiestnené na rovnakom mieste a ubytované ako rodinné celky.
6. Osoby, ktoré sú uväznené, zadržané alebo internované z dôvodov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom, budú požívať ochranu ustanovenú týmto článkom aj po ukončení ozbrojeného konfliktu až do svojho definitívneho prepustenia, repatriácie alebo znovuušídlenia.
7. Aby nedochádzalo k akýmkoľvek pochybnostiam týkajúcim sa stíhania a súdenia osôb obžalovaných z vojnových zločinov alebo zločinov proti ľudskosti, budú sa aplikovať tieto zásady:
- a) osoby obžalované z týchto zločinov sa budú stíhať a súdiť v súlade s platnými normami medzinárodného práva a
  - b) so všetkými osobami, ktoré nepoživajú priaznivejšie zaobchádzanie v súlade s dohovormi alebo týmto Protokolom, sa bude zaobchádzať podľa tohto článku bez ohľadu na to, či zločiny, z ktorých sú obžalovaní, sú alebo nie sú vážnym porušením dohovorov alebo tohto Protokolu.
8. Žiadne z ustanovení tohto článku nesmie sa vykladať ako obmedzujúce alebo narušujúce akékoľvek iné priaznivejšie ustanovenie poskytujúce v súlade s platnými normami medzinárodného práva väčšiu ochranu osobám, o ktorých sa hovorí v odseku 1.

Kapitola II

Opatrenia v prospech žien a detí

Článok 76

Ochrana žien

1. Na ženy sa bude brať osobitný ohľad a budú chránené predovšetkým pred znásilnením, nútenou prostitúciou a akýmkoľvek inými formami nemravného konania.
2. Tehotné ženy a matky malých a od nich závislých detí, ktoré boli uväznené, zadržané alebo internované z dôvodov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom, majú právo na to, aby sa ich prípad prejednal prednostne.
3. Strany v konflikte sa budú v najvyššej možnej miere snažiť o to, aby nebol vynesený trest smrti nad tehotnými ženami alebo matkami malých a od nich závislých detí za trestný čin súvisiaci s ozbrojeným konfliktom. Trest smrti za také činy nebude na týchto ženách vykonaný.

Článok 77

Ochrana detí

1. Na deti sa bude brať osobitný ohľad a budú sa chrániť pred akýmkoľvek formami nemravného konania. Strany v konflikte im zabezpečia ochranu a pomoc, ktorú potrebujú vzhľadom na svoj vek a ostatné dôvody.

2. Strany v konflikte urobia všetky možné opatrenia, aby deti, ktoré nedosiahli vek 15 rokov, sa priamo nezúčastnili na nepriateľských akciách, a predovšetkým sa zdržia toho, aby ich povolávali do svojich ozbrojených síl. Pri povolávaní osôb, ktoré dosiahli vek 15 rokov, ale nedosiahli vek 18 rokov, sa budú strany v konflikte snažiť dávať prednosť starším osobám.
3. Ak vo výnimočných prípadoch a napriek ustanoveniu odseku 2, deti, ktoré nedosiahli vek 15 rokov, sa bezprostredne zúčastnia na nepriateľských akciách a padnú do moci druhej strany, budú naďalej požívať osobitnú ochranu poskytovanú týmto článkom bez ohľadu na to, či sú vojnovými zajatcami.
4. V prípade uväznenia, zadržania alebo internácie z dôvodov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom budú deti umiestnené oddelene od dospelých, s výnimkou tých prípadov, keď budú rodiny ubytované ako rodinné celky v súlade s článkom 75 odsek 5.
5. Trest smrti za trestný čin súvisiaci s ozbrojeným konfliktom sa nevykoná na osobách, ktoré nedosiahli vek 18 rokov v čase, keď bol tento čin spáchaný.

Článok 78

Evakuácia detí

1. Žiadna strana v konflikte neurobí opatrenia na evakuáciu iných detí ako detí svojich príslušníkov do cudzej krajiny s výnimkou dočasnej evakuácie z naliehavých dôvodov, ktoré súvisia so zdravotným stavom alebo liečením detí alebo, ak sa nachádzajú na okupovanom území, s ich bezpečnosťou. V prípadoch, keď môžu byť nájdení rodičia alebo zákonní poručníci, treba na túto evakuáciu ich písomný súhlas. Pokiaľ sa tieto osoby nemôžu nájsť, je potrebný písomný súhlas s touto evakuáciou od osôb, ktoré podľa zákona alebo zvyklostí nesú hlavnú zodpovednosť za starostlivosť o deti. Nad každou takou evakuáciou bude mať dozor ochranná mocnosť po dohode so zúčastnenými stranami, predovšetkým so stranou zabezpečujúcou evakuáciu, stranou prijímajúcou deti a stranami, ktorých príslušníci sú evakuovaní. V každom prípade urobia všetky strany v konflikte všetky možné preventívne opatrenia, aby evakuácia nebola ohrozená.
2. Vo všetkých prípadoch evakuácie vykonanej podľa odseku 1 bude každému dieťaťu po celú dobu s čo možno najväčšou kontinuitou poskytované vzdelanie vrátane náboženskej a morálnej výchovy podľa prania jeho rodičov.
3. Aby sa uľahčil návrat detí evakuovaných v súlade s týmto článkom k ich rodinám a do ich krajiny, orgány strany zabezpečujúce evakuáciu, a ak to bude účelné, orgány prijímajúcej krajiny vystavia každému dieťaťu preukážku s fotografiami, ktorá bude zaslaná Ústrednej pátracej službe Medzinárodného Červeného kríža. Každá preukážka bude obsahovať podľa možnosti, a pokiaľ to nebude znamenať ujmu alebo riziko pre bezpečnosť dieťaťa, tieto informácie:
  - a) priezvisko dieťaťa;
  - b) meno (príp. mená);
  - c) pohlavie dieťaťa;
  - d) miesto a dátum narodenia (pokiaľ nie je dátum známy, teda približný vek);
  - e) plné meno otca;
  - f) plné meno matky a jej dievčenské meno;
  - g) najbližších príbuzných dieťaťa;
  - h) národnosť dieťaťa;
  - i) rodný jazyk dieťaťa a všetky ostatné jazyky, ktorými hovorí;
  - j) adresu rodiny dieťaťa;
  - k) akékoľvek identifikačné číslo dieťaťa;
  - l) zdravotný stav dieťaťa;
  - m) krvnú skupinu;
  - n) zvláštne znamenie;

- o) dátum a miesto, kde bolo dieťa nájdené;
- p) dátum a miesto, kde dieťa opustilo krajinu;
- q) náboženstvo dieťaťa, pokiaľ ho má;
- r) terajšiu adresu dieťaťa v prijímajúcej krajine;
- s) v prípade úmrtia dieťaťa pred návratom dátum, miesto a okolnosti smrti a miesto jeho pochovania.

Kapitola III

Novinári

Článok 79

Opatrenia na ochranu novinárov

1. Novinári plniaci nebezpečné profesionálne úlohy v oblastiach ozbrojeného konfliktu sa budú považovať za civilné osoby v zmysle článku 50 odsek 1.
2. Ako takí budú chránení dohovormi a týmto Protokolom za predpokladu, že nepodniknú žiadne akcie nezlučiteľné s ich statusom civilných osôb, pričom nie je dotknuté právo vojnových dopisovateľov akreditovaných pri ozbrojených silách na požívanie statusu v zmysle článku 4 A), 4) Tretieho dohovoru.
3. Môžu dostať osobný preukaz podľa vzoru uvedeného v prílohe II tohto Protokolu. Tento preukaz, ktorý vydá vláda štátu, ktorého príslušníkom novinár je, alebo na ktorého území má trvalé bydlisko alebo na ktorého území je umiestnená informačná agentúra, ktorá ho zamestnáva, bude potvrdzovať jeho status novinára.

ČASŤ V

VYKONÁVANIE DOHOVOROV A TOHTO PROTOKOLU

ODDIEL I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 80

Vykonávacie opatrenia

1. Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte urobia bezodkladne všetky potrebné opatrenia na vykonávanie záväzkov, ktoré sú im uložené dohovormi a týmto Protokolom.
2. Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte vydajú príkazy a pokyny na zabezpečenie dodržiavania dohovorov a tohto Protokolu a budú dohliadať na ich vykonávanie.

Článok 81

Činnosť Červeného kríža a ostatných humanitárnych organizácií

1. Strany v konflikte poskytnú Medzinárodnému výboru Červeného kríža v rámci svojich možností všetky prostriedky na výkon humanitárnych funkcií, ktoré mu boli uložené dohovormi a týmto Protokolom za účelom zabezpečenia ochrany a pomoci obetiam konfliktov. Medzinárodný výbor Červeného kríža môže taktiež vykonávať akúkoľvek inú humanitárnu činnosť v prospech týchto obetí so súhlasom príslušných strán v konflikte.
2. Strany v konflikte poskytnú svojim príslušným organizáciám Červeného kríža (Červeného polmesiaca, Červeného leva a slnka) prostriedky potrebné pre výkon ich humanitárnej činnosti v prospech obetí konfliktov v súlade s ustanoveniami dohovorov a tohto Protokolu a základnými zásadami Červeného kríža sformulovanými na medzinárodných konferenciách Červeného kríža.
3. Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte všetkými možnými spôsobmi napomôžu organizáciám Červeného kríža (Červeného polmesiaca, Červeného leva a slnka) a Lige spoločností Červeného kríža pri poskytovaní pomoci obetiam konfliktov v súlade s ustanoveniami dohovorov a tohto Protokolu a so základnými zásadami Červeného kríža sformulovanými na medzinárodných konferenciách Červeného kríža.

4. Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte poskytnú, pokiaľ to bude možné, prostriedky podobné tým, o ktorých sa hovorí v odsekoch 2 a 3, ostatným humanitárnym organizáciám uvedeným v dohovoroch a v tomto Protokole, ktoré sú náležite splnomocnené príslušnými stranami v konflikte a ktoré vykonávajú svoju humanitárnu činnosť v súlade s ustanoveniami dohovorov a tohto Protokolu.

Článok 82

Právni poradcovia v ozbrojených silách

Vysoké zmluvné strany v každej dobe a strany v konflikte v dobe ozbrojeného konfliktu zabezpečia, aby boli k dispozícii právni poradcovia, ktorí by mohli v prípade potreby poskytovať vojenským veliteľom na príslušnej úrovni právne porady, pokiaľ ide o aplikáciu dohovorov a tohto Protokolu a o príslušné pokyny, ktoré majú byť v tomto smere ozbrojeným silám udelené.

Článok 83

Šírenie dohovorov

1. Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú, že budú v dobe mieru, ako aj v dobe ozbrojených konfliktov šíriť vo svojich krajinách dohovory a tento Protokol v čo najväčšej miere a že predovšetkým ich štúdium zahrnú do programov vojenskej prípravy a budú podporovať ich štúdium civilným obyvateľstvom tak, aby sa s týmito dokumentmi oboznámili ozbrojené sily i civilné obyvateľstvo.
2. Vojenské alebo civilné orgány, ktoré v dobe ozbrojeného konfliktu prevezmú zodpovednosť za aplikáciu dohovorov a tohto Protokolu, sa musia plne oboznámiť s ich textami.

Článok 84

Pravidlá aplikácie

Vysoké zmluvné strany si navzájom odovzdajú čo možno najskôr prostredníctvom depozitára, prípadne prostredníctvom ochranných mocností svoje oficiálne preklady tohto Protokolu, ako i zákony a nariadenia, ktoré prijali na zabezpečenie jeho aplikácie.

ODDIEL II

STÍHANIE ZA PORUŠOVANIE DOHOVOROV A TOHTO PROTOKOLU

Článok 85

Stíhanie za porušovanie tohto Protokolu

1. Ustanovenia dohovorov, ktoré sa týkajú stíhania za porušenie a vážne porušenia, doplnené týmto oddielom, sa budú vzťahovať na stíhanie za porušenie a vážne porušenia tohto Protokolu.
2. Činy kvalifikované ako vážne porušenia v dohovoroch sú vážnymi porušeniami tohto Protokolu, ak sú spáchané proti osobám v moci druhej strany chráneným článkom 44, 45 a 73 tohto Protokolu alebo proti raneným, chorým a stroskotancom druhej strany chráneným týmto Protokolom, alebo proti zdravotníckemu alebo duchovnému personálu, zdravotníckym jednotkám alebo zdravotníckym prepravným prostriedkom, ktoré sú pod kontrolou druhej strany a sú chránené týmto Protokolom.
3. Za dodatok k vážnym porušeniam definovaným v článku 11 sa budú považovať za vážne porušenia tohto Protokolu, ak budú spáchané úmyselne, predstavujúc tak porušenie príslušných ustanovení tohto Protokolu, a ak spôsobia smrť alebo vážne telesné zranenie alebo ujmu na zdraví, tieto činy:
  - a) napadnutie civilného obyvateľstva alebo jednotlivých civilných osôb;
  - b) začatie nerozlišujúceho útoku postihujúceho civilné obyvateľstvo alebo objekty civilného rázu, a to s vedomím, že taký útok spôsobí nadmerné straty na životoch, zranenie civilných osôb alebo poškodenie objektov civilného rázu, ako je to definované v článku 58 odsek 2 a) iii);
  - c) začatie útoku proti stavbám a zariadeniam obsahujúcim nebezpečné sily, pokiaľ je známe, že taký útok spôsobí nadmerné straty na životoch, zranenie civilných osôb alebo poškodenie objektov civilného rázu, ako je to definované v článku 57 odsek 2 a) iii);

- d) napadnutie nechránených miest a demilitarizovaných zón;
  - e) napadnutie osoby, o ktorej je známe, že je neschopná boja;
  - f) vierolomné používanie rozoznávacieho znaku Červeného kríža, Červeného polmesiaca alebo Červeného leva a slnka alebo iných ochranných znakov uznávaných dohovormi a týmto Protokolom, a tým i porušenie článku 37.
4. Okrem vážnych porušení definovaných v predchádzajúcich odsekoch a v dohovoroch sa budú považovať za vážne porušenia tohto Protokolu, ak budú spáchané úmyselne, predstavujúc tak porušenie dohovorov alebo tohto Protokolu, tieto činy:
- a) premiestnenie časti vlastného civilného obyvateľstva okupačnej mocnosti na územie, ktoré okupuje, deportácia alebo premiestnenie všetkého alebo časti obyvateľstva okupovaného územia vo vnútri alebo mimo tohto územia, čo je porušením článku 49 Štvrtého dohovoru;
  - b) neodôvodnené zdržovanie repatriácie vojnových zajatcov alebo civilných osôb;
  - c) uplatňovanie apartheidu alebo páchanie iných neľudských a ponižujúcich činov, vrátane urážok ľudskej dôstojnosti založených na rasovej diskriminácii;
  - d) napadnutie jasne rozoznateľných historických pamätníkov, umeleckých diel a miest pre konanie bohoslužby, ktoré sú kultúrnym a duchovným dedičstvom národov a ktorým bola osobitnou dohodou uzavretou napr. v rámci príslušnej medzinárodnej organizácie poskytnutá osobitná ochrana, a v ktorého dôsledku došlo k ich značnému poškodeniu, ak neexistuje dôkaz, že druhá strana porušila článok 53 odsek b), a ak také historické pamätníky, umelecké diela a miesta pre konanie bohoslužby sa nenachádzajú v bezprostrednej blízkosti vojenských objektov;
  - e) zbavenie osoby chránenej dohovormi alebo uvedenej v odseku 2 tohto článku práva na riadne a nestranné súdne konanie.
5. Bez ujmy aplikácie dohovorov a tohto Protokolu budú vážne porušenia týchto dokumentov považované za vojnové zločiny.

Článok 86

Opomenutie

1. Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte musia stíhať vážne porušenia a prijímať potrebné opatrenia na stíhanie všetkých ostatných porušení dohovorov alebo tohto Protokolu, ktoré vznikli z opomenutia povinnosti konať.
2. Skutočnosť, že porušenie dohovorov alebo tohto Protokolu bolo spáchané podriadenou osobou, nezavahuje jeho nadriadených trestnej alebo disciplinárnej zodpovednosti, a to podľa toho, či vedeli alebo mali informácie, ktoré by im umožňovali za okolností existujúcich v tej dobe dôjsť k záveru, že podriadená osoba spáchala alebo sa chystá spáchať také porušenie, a ak neurobili všetky možné opatrenia v rámci svojich možností na zabránenie porušenia alebo na jeho stíhanie.

Článok 87

Povinnosť veliteľov

1. Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte budú požadovať, aby vojenski velitelia, pokiaľ ide o príslušníkov ozbrojených síl pod ich velením a ostatné osoby im podriadené, netrpejú porušovanie dohovorov a tohto Protokolu a aby v prípade potreby tieto porušovania stíhali a podávali o nich príslušným orgánom správy.
2. Aby sa predišlo a zabránilo porušovaniu, budú Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte od veliteľov požadovať, aby v rámci svojej zodpovednosti zabezpečili, aby sa príslušníci ozbrojených síl pod ich velením oboznámili so svojimi povinnosťami podľa dohovorov a tohto Protokolu.
3. Vysoké zmluvné strany a strany v konflikte budú požadovať, aby veliteľ, ktorý si je vedomý toho, že jeho podriadení alebo ostatné osoby pod jeho kontrolou sa chystajú porušiť alebo porušili dohovory alebo tento Protokol, urobil potrebné kroky na to, aby zabránil takému porušovaniu dohovorov alebo tohto Protokolu, a tam, kde je potrebné, aby začal disciplinárne alebo trestné stíhanie tých, ktorí sa týchto porušení dopustili.

Článok 88

Vzájomná právna pomoc v trestných veciach

1. Vysoké zmluvné strany si vzájomne poskytnú čo najväčšiu právnu pomoc v trestnom konaní začatom v prípadoch vážneho porušenia dohovorov alebo tohto Protokolu.
2. Bez ujmy na právach a povinnostiach ustanovených v dohovoroch a v článku 85 odsek 1 tohto Protokolu Vysoké zmluvné strany budú, ak to dovoľia okolnosti, spolupracovať v otázke extradície. Náležite zvážia žiadosť štátu, na ktorého území k údajnému porušeniu záväzkov došlo.
3. Zákony dožiadanej Vysokej zmluvnej strany sa budú vo všetkých prípadoch aplikovať. Ustanovenia predchádzajúcich odsekov však nebudú mať vplyv na povinnosti vyplývajúce z ustanovení inej dvojstrannej alebo mnohostrannej zmluvy, ktorou sa plne alebo čiastočne upravuje alebo bude upravovať vzájomná právna pomoc v trestných veciach.

Článok 89

Spolupráca

V prípade vážneho porušenia dohovorov alebo tohto Protokolu sa Vysoké zmluvné strany zaväzujú, že budú konať spoločne alebo individuálne v spolupráci s Organizáciou Spojených národov a v súlade s Chartou Organizácie Spojených národov.

Článok 90

Medzinárodná vyšetrovacía komisia

1. a) Bude vytvorená Medzinárodná vyšetrovacía komisia (ďalej nazývaná „Komisia“), zložená z pätnástich členov vysokých morálnych kvalít a uznávanej nestrannosti.
b) Potom, keď sa nie menej ako dvadsať Vysokých zmluvných strán dohodne prijať kompetenciu Komisie v súlade s odsekom 2, depozitár zvolá a potom v intervale každých päť rokov bude znovu zvolávať konferenciu zástupcov týchto Vysokých zmluvných strán za účelom voľby členov Komisie. Na konferencii zvolia uvedení zástupcovia členov Komisie tajným hlasovaním zo zoznamu osôb, do ktorého môže každá z týchto Vysokých zmluvných strán navrhnúť jednu osobu.
c) Členovia Komisie budú in persona plniť svoje funkcie až do voľby nových členov na nasledujúcej konferencii.
d) Pri voľbách Vysoké zmluvné strany zabezpečia, aby osoby, ktoré majú byť zvolené do Komisie, mali požadovanú kvalifikáciu a aby v Komisii ako celku bolo zabezpečené spravodlivé geografické zastúpenie.
e) V prípade, že dôjde k uvoľneniu miesta, Komisia sama toto voľné miesto zaplní s náležitým prihliadnutím na ustanovenia predchádzajúcich odsekov.
f) Depozitár dá Komisii k dispozícii potrebné administratívne zariadenia pre výkon jej funkcií.
2. a) Vysoké zmluvné strany môžu v dobe podpisu, ratifikácie alebo prístupu k Protokolu alebo kedykoľvek neskôršie vyhlásiť, že uznávajú ipso facto a bez osobitnej dohody s ktoroukoľvek inou Vysokou zmluvnou stranou prijímajúcou rovnaký záväzok, príslušnosť Komisie vyšetriť tvrdenie druhej strany, ako na to oprávňuje tento článok;
b) Uvedené vyhlásenia budú uložené u depozitára, ktorý odovzdá ich kópie Vysokým zmluvným stranám.
c) Komisia je príslušná:
  - i) vyšetrovať skutočnosti, ktoré majú byť údajne vážnym porušením, ako je definované dohovormi a týmto Protokolom, alebo iné vážne porušenia dohovorov alebo tohto Protokolu;
  - ii) napomáhať poskytnutím svojich dobrých služieb obnoviť situáciu, keď sú rešpektované dohovory a tento Protokol.

- d) V ostatných situáciách začne vyšetrovanie na žiadosť strany v konflikte len so súhlasom druhej strany alebo príslušných druhých strán.
- e) Bez ujmy na predchádzajúcich ustanoveniach tohto odseku budú sa naďalej aplikovať ustanovenia článku 52 Prvého dohovoru, článku 53 Druhého dohovoru, článku 132 Tretieho dohovoru a článku 149 Štvrtého dohovoru pri údajnom porušení dohovorov a pri údajnom porušení tohto Protokolu.
- 3.a) Pokiaľ sa príslušné strany nedohodnú inak, všetky vyšetrovania bude vykonávať Komora zložená zo siedmych členov vymenovaných takto:
- i) päť členov Komisie, ktorí nemajú byť občanmi žiadnej strany v konflikte, vymenuje predseda Komisie na základe spravodlivého geografického zastúpenia po konzultácii so stranami v konflikte,
- ii) dvaja ad hoc členovia, ktorí nemajú byť občanmi žiadnej strany v konflikte, sa vymenujú tak, že každá strana navrhne jedného.
- b) Po dôjdení žiadosti o vyšetrovanie ustanoví predseda Komisie termín pre vytvorenie Komory. Ak nebude niektorý z ad hoc členov vymenovaný v ustanovenom termíne, predseda okamžite vymenuje v záujme úplnosti zloženia Komory doplňujúceho člena alebo doplňujúcich členov Komisie.
4. a) Komora vytvorená podľa odseku 3 na vykonanie vyšetrovania vyzve strany v konflikte, aby jej pomáhali a predložili dôkazy. Komora tiež môže zisťovať ďalšie dôkazy, ktoré pokladá za dôležité, a môže vykonávať vyšetrovanie situácie na mieste.
- b) Strany budú plne oboznámené so všetkými dôkazmi a budú mať právo predkladať svoje pripomienky Komisii k týmto dôkazom.
- c) Každá strana bude mať právo vzniesť námietky proti takým dôkazom.
5. a) Komisia predloží stranám správu o skutočnostiach zistených Komorou spolu s odporúčaniami, ktoré považuje za vhodné.
- b) Ak Komora nemá možnosť zabezpečiť si dostatočné dôkazy pre objektívne a nestranné závery, musí uviesť dôvody, prečo sa tak nestalo.
- c) Komisia nebude zverejňovať svoje závery, pokiaľ všetky strany v konflikte nepožiadajú, aby tak Komisia urobila.
6. Komisia ustanoví svoj vlastný rokovací poriadok, včítane pravidiel týkajúcich sa predsedníctva Komisie a predsedníctva Komory. Tento rokovací poriadok má zabezpečiť, aby sa povinnosti predsedu Komisie vykonávali v každej dobe a aby v prípade vyšetrovania boli vykonávané osobou, ktorá nie je občanom strany v konflikte.
7. Správne výdavky Komisie budú uhrádzané z príspevkov Vysokých zmluvných strán, ktoré urobili vyhlásenie podľa odseku 2, a z dobrovoľných príspevkov. Strana v konflikte alebo strany v konflikte požadujúce vyšetrovanie poskytnú formou preddavku potrebné prostriedky na výdavky Komory a tie im budú uhradené stranou alebo stranami, proti ktorým bolo tvrdenie vznesené, a to v rozsahu päťdesiatich percent výdavkov Komory. Ak sa Komore predložia i protitvrdenia, poskytne každá strana päťdesiat percent nutných prostriedkov.

Článok 91

Zodpovednosť

Strana v konflikte, ktorá poruší ustanovenia dohovorov, alebo tohto Protokolu, bude povinná nahradiť škodu, pokiaľ k nej došlo. Bude zodpovedná za všetky škody spáchané osobami patriacimi k jej ozbrojeným silám.

ČASŤ VI
ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 92

Podpis

Tento Protokol bude otvorený na podpis stranami dohovorov šesť mesiacov po podpise Záverečného aktu a zostane otvorený na podpis po dobu dvanásť mesiacov.

Článok 93

Ratifikácia

Tento Protokol bude ratifikovaný čo možno najskôr. Ratifikačné listiny budú uložené u Švajčiarskej spolkovvej rady, depozitára dohovorov.

Článok 94

Prístup

Tento Protokol bude otvorený na prístup ktorejkoľvek strane dohovorov, ktorá ho nepodpísala. Listiny o prístupe budú uložené u depozitára.

Článok 95

Nadobudnutie platnosti

1. Tento Protokol nadobudne platnosť šesť mesiacov po uložení dvoch ratifikačných listín alebo listín o prístupe.
2. Pre každú stranu dohovorov, ktorá ratifikuje tento Protokol alebo k nemu pristúpi neskôr, nadobudne platnosť šesť mesiacov po uložení jej ratifikačnej listiny alebo listiny o prístupe.

Článok 96

Zmluvné vzťahy po nadobudnutí platnosti tohto Protokolu

1. Ak strany dohovorov sú zároveň stranami tohto Protokolu, potom sa dohovory budú aplikovať tak, ako sú doplnené týmto Protokolom.
2. Ak jedna zo strán v konflikte nie je viazaná týmto Protokolom, strany Protokolu budú naďalej viazané týmto Protokolom vo svojich vzájomných vzťahoch. Budú ďalej viazané týmto Protokolom vo vzťahu ku každej zo strán, ktoré ním nie sú viazané, pokiaľ také strany prijmú a budú aplikovať ustanovenia tohto Protokolu.
3. Orgán, ktorý je predstaviteľom národu bojujúceho proti niektorej Vysokej zmluvnej strane v ozbrojenom konflikte typu, o ktorom hovorí článok 1 odsek 4, sa môže jednostranným vyhlásením adresovaným depozitárovi zaviazat, že bude v tomto konflikte aplikovať dohovory a tento Protokol. Také vyhlásenie bude vo vzťahu k tomuto konfliktu mať po jeho dôjdení depozitárovi tieto účinky:
  - a) Dohovory a tento Protokol nadobúdajú platnosť pre uvedený orgán ako stranu v konflikte s okamžitou účinnosťou;
  - b) Uvedený orgán má rovnaké práva a povinnosti ako Vysoké zmluvné strany dohovorov a tohto Protokolu a
  - c) Dohovory a tento Protokol sú rovnako záväzné pre všetky strany v konflikte.

Článok 97

Zmeny

1. Každá Vysoká zmluvná strana môže navrhovať zmeny tohto Protokolu. Text navrhovanej zmeny bude zaslaný depozitárovi, ktorý po konzultácii so všetkými Vysokými zmluvnými stranami a Medzinárodným výborom Červeného kríža rozhodne, či treba zvolať konferenciu na posúdenie navrhovanej zmeny.

2. Depozitár pozve na túto konferenciu všetky Vysoké zmluvné strany, ako aj strany dohovorov bez ohľadu na to, či tento Protokol podpísali alebo nie.

Článok 98

Revízia prílohy I

1. Nie neskôršie, ako štyri roky po nadobudnutí platnosti tohto Protokolu a potom v intervaloch nie kratších ako štyri roky bude Medzinárodný výbor Červeného kríža konzultovať Vysoké zmluvné strany, pokiaľ ide o prílohu I tohto Protokolu, a pokiaľ to bude považovať za potrebné, môže zvolať poradu technických expertov za účelom revízie prílohy I a navrhnutia takých zmien v nej, ktoré môžu byť žiadúce. Pokiaľ v priebehu šiestich mesiacov od oznámenia Vysokým zmluvným stranám o návrhu na zvolanie porady nemá jedna tretina z nich námietky, Medzinárodný výbor Červeného kríža takúto poradu zvolá a zároveň pozve pozorovateľov príslušných medzinárodných organizácií. Takú poradu môže tiež zvolať Medzinárodný výbor Červeného kríža v ktorejkoľvek dobe na žiadosť jednej tretiny Vysokých zmluvných strán.
2. Depozitár zvolá konferenciu Vysokých zmluvných strán a strán týchto dohovorov na prerokovanie zmien navrhnutých na porade technických expertov, ak po takej porade o to požiada Medzinárodný výbor Červeného kríža alebo jedna tretina Vysokých zmluvných strán.
3. Zmeny v prílohe I môžu na takej konferencii byť prijaté dvojtretinovou väčšinou prítomných a hlasujúcich Vysokých zmluvných strán.
4. Depozitár oznámi každú takto prijatú zmenu Vysokým zmluvným stranám a stranám dohovorov. Zmeny budú považované za prijaté po uplynutí jedného roka od takeého oznámenia, pokiaľ v tomto období nedošlo depozitárovi vyhlásenie o neprijatí zmien najmenej jednou tretinou Vysokých zmluvných strán.
5. Zmena považovaná za prijatú v súlade s odsekom 4 nadobudne platnosť tri mesiace po jej prijatí pre všetky Vysoké zmluvné strany okrem tých, ktoré urobili vyhlásenie o neprijatí týchto zmien v súlade s týmto odsekom. Strana, ktorá urobila také vyhlásenie, ho môže v ktorejkoľvek dobe odvolať a zmena v tomto prípade pre stranu nadobudne platnosť tri mesiace po takom odvolaní.
6. Depozitár bude informovať Vysoké zmluvné strany a strany dohovorov o nadobudnutí platnosti zmien, o tom, ktoré strany sú nimi viazané, o dátume nadobudnutí platnosti týchto zmien vo vzťahu ku každej strane, o vyhláseniach o neprijatí zmien urobených v súlade s odsekom 4 a o odvolaniach takých vyhlásení.

Článok 99

Výpoveď

1. V prípade, že Vysoká zmluvná strana vypovie tento Protokol, výpoveď nadobudne platnosť až za rok od dôjdenia listiny o výpovedi. Pokiaľ sa však vypovedajúca strana po uplynutí tohto roka nachádza v niektorej zo situácií uvedených v článku 1, výpoveď nenadobudne platnosť pred ukončením ozbrojeného konfliktu alebo okupácie a v žiadnom prípade pred ukončením operácií spojených s definitívnym prepustením, repatriáciou alebo usídlením osôb chránených dohovormi a týmto Protokolom.
2. Výpoveď sa musí oznámiť písomne depozitárovi, ktorý ju odovzdá všetkým Vysokým zmluvným stranám.
3. Výpoveď má platnosť len pre vypovedajúcu stranu.
4. Výpoveď podľa odseku 1 nebude mať vplyv na povinnosti, ktoré už vznikli z dôvodu ozbrojeného konfliktu podľa tohto Protokolu pre takú vypovedajúcu stranu, pokiaľ ide o činy spáchané pred tým, ako výpoveď nadobudla platnosť.

Článok 100

Notifikácia

Depozitár bude informovať Vysoké zmluvné strany, ako aj strany dohovorov bez ohľadu na to, či sú signatármi tohto Protokolu alebo nie:

- a) o podpisoch pripojených k tomuto Protokolom a uložení ratifikačných listín alebo listín o prístupe v súlade s článkami 93 a 94;

- b) o dátume nadobudnutia platnosti tohto Protokolu v súlade s článkom 95;
- c) o oznámeniach a vyhláseniach, ktoré dostal v súlade s článkami 84, 90 a 97;
- d) o vyhláseniach dôjdených podľa článku 96 odsek 3, ktoré musia byť oznámené čo najrýchlejším spôsobom a
- e) o výpovedi v súlade s článkom 99.

Článok 101

Registrácia

1. Po nadobudnutí platnosti zašle depozitár tento Protokol sekretariátu Organizácie Spojených národov na zaregistrovanie a publikovanie v súlade s článkom 102 Charty Organizácie Spojených národov.
2. Depozitár bude taktiež informovať sekretariát Organizácie Spojených národov o všetkých ratifikáciách, prístupoch a výpovediach, ktoré dostal v súvislosti s týmto Protokolom.

Článok 102

Autentické texty

Originál tohto Protokolu, ktorého anglický, arabský, čínsky, francúzsky, ruský a španielsky text má rovnakú platnosť, sa uloží u depozitára, ktorý zašle jeho overené kópie všetkým stranám dohovorov.

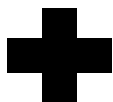
Príloha 1**PRAVIDLÁ TÝKAJÚCE SA ZISŤOVANIA TOTOŽNOSTI****Kapitola 1****Preukazy totožnosti****Článok 1****00Preukaz totožnosti pre stály civilný zdravotnícky a duchovný personál**

1. Preukaz totožnosti pre stály civilný zdravotnícky a duchovný personál uvedený v článku 18 odsek 2 Protokolu by mal:
  - a) mať rozoznávací znak a takú veľkosť, aby sa mohol nosiť vo vrecku;
  - b) byť čo možno najtrvanlivejším;
  - c) byť vyplnený v národnom alebo v úradnom jazyku (a môže byť navyše vypísaný v ďalších jazykoch);
  - d) uvádzať meno, dátum narodenia (alebo pokiaľ tento dátum nie je k dispozícii, vek v dobe vydania) a rodné číslo držiteľa, pokiaľ ho má;
  - e) uvádzať, v akom rozsahu je držiteľ oprávnený požívať ochranu dohovorov a tohto Protokolu;
  - f) obsahovať fotografiu držiteľa, ako aj jeho podpis alebo odtlačok palca, alebo oboje;
  - g) mať pečiatku a podpis príslušného štátneho orgánu;
  - h) mať dátum vydania a dátum skončenia platnosti tohto preukazu.
2. Preukaz totožnosti bude jednotný pre celé územie každej Vysokej zmluvnej strany, a ak to bude možné, bude rovnakého druhu pre všetky strany v konflikte. Strany v konflikte sa môžu riadiť jednoznačným vzorom uvedeným v tabuľke 1. Na začiatku nepriateľských akcií si navzájom odovzdajú vzor preukazu, ktorý používajú, pokiaľ sa tento vzor líši od vzoru uvedeného v tabuľke 1. Preukazy totožnosti sa budú vydávať, pokiaľ to bude možné, v duplikáte; jednu kópiu bude mať v úschove vydávajúci orgán, ktorý by mal vykonávať kontrolu nad preukazmi, ktoré vydal.
3. Za žiadnych okolností nesmie sa stálemu civilnému zdravotníckemu a duchovnému personálu jeho preukaz totožnosti odobrať. Pre prípad straty preukazu bude mať nárok na vydanie duplikátu.

Článok 2**Preukaz totožnosti pre dočasný civilný zdravotnícky a duchovný personál**

1. Preukaz totožnosti dočasného civilného zdravotníckeho a duchovného personálu by mal byť, pokiaľ to bude možné, podobný preukazu, ktorý je ustanovený článkom 1 týchto pravidiel. Účastníci konfliktu sa môžu riadiť vzorom uvedeným v tabuľke 1.
2. Pokiaľ okolnosti neumožňujú vydať pre dočasný civilný zdravotnícky a duchovný personál preukazy totožnosti podobné tým, ktoré sú opísané v článku 1 týchto pravidiel, môže sa tomuto personálu vydať potvrdenie podpísané príslušným orgánom, ktorým sa potvrdzuje, že osoba, ktorej je preukaz vydaný, je určená na plnenie povinností ako dočasný personál, a ktoré, pokiaľ možno, obsahuje oznámenie o dĺžke trvania tejto úlohy a o práve tejto osoby nosiť rozoznávací znak. Potvrdenie by malo obsahovať meno držiteľa, dátum jeho narodenia (alebo, pokiaľ tento dátum nie je k dispozícii, jeho vek v dobe vydania preukazu), jeho funkciu a rodné číslo, pokiaľ ho má. Bude obsahovať jeho podpis alebo odtlačok palca, alebo oboje.

Predná strana

(miesto vyhradené pre meno krajiny a orgán vydávajúci tento preukaz)

PREUKAZ TOTOŽNOSTI

	STÁLÝ	zdravotnícky	
pre		civilný	personál
	DOČASNÝ	duchovný	

Meno .....

Dátum narodenia (alebo vek) .....

Rodné číslo (pokiaľ existuje) .....

Držiteľ tohto preukazu je chránený Ženevskými dohovormi z 12. augusta 1949 a Dodatkovým protokolom k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I) vo svojej funkcii .....

Dátum vydania ..... Číslo preukazu .....
Podpis vydávajúceho orgánu

Dátum ukončenia platnosti .....

Tabuľka 1. Vzor preukazu totožnosti
(formát 74 mm x 105 mm)

Zadná strana

Výška ..... Oči ..... Vlasy .....

Iné zvláštne znamenia alebo údaje:
.....
.....
.....

FOTOGRAFIA DRŽITEĽA

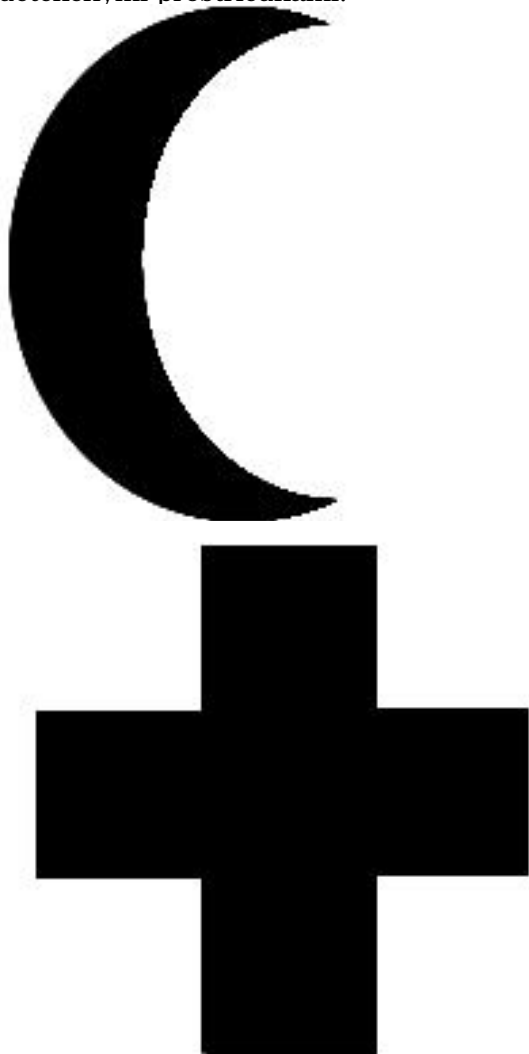
Pečiatka

Podpis držiteľa alebo
odtlačok palca, alebo oboje

Kapitola 2
Rozoznávací znak

Článok 3
Tvar a povaha

1. Rozoznávací znak (červený na bielom podklade) bude tak veľký, ako to budú vyžadovať okolnosti. Pokiaľ ide o tvar červeného kríža, polmesiaca alebo leva a slnka, môžu sa Vysoké zmluvné strany riadiť vzormi uvedenými v tabuľke 2.
2. V noci alebo za zníženej viditeľnosti môže byť rozoznávací znak rozsvietený alebo osvetlený; taktiež môže byť zhotovený z takých materiálov, aby ho bolo možné zistiť technickými detekčnými prostriedkami.

Tabuľka 2. Červené rozoznávacie znaky na bielom podklade

Článok 4

Použitie

1. Rozoznávací znak sa bude, pokiaľ to bude možné, umiestňovať na hladký podklad alebo na vlajky viditeľné zo všetkých smerov a na tak veľkú vzdialenosť, ako to len bude možné.
2. V závislosti od pokynov príslušného orgánu bude zdravotnícky a duchovný personál vykonávajúci svoje povinnosti v oblasti bojov, pokiaľ to bude možné, nosiť pokrývku hlavy a oblek s rozoznávacím znakom.

Kapitola 3

Rozoznávacie signály

Článok 5

Dobrovoľné používanie

1. Bez ujmy na ustanoveniach článku 6 týchto pravidiel nebudú signály určené v tejto kapitole na výhradné použitie zdravotníckymi jednotkami a zdravotníckymi prepravnými prostriedkami používané na žiadne iné účely. Používanie všetkých signálov uvedených v tejto kapitole je dobrovoľné.
2. Dočasné zdravotnícke lietadlo, ktoré z nedostatku času alebo pre svoje parametre nemôže byť označené rozoznávacím znakom, môže použiť rozoznávacie signály povolené v tejto kapitole. Najlepšou metódou účinnej identifikácie a rozoznávania zdravotníckeho lietadla je však použitie vizuálneho signálu, buď rozoznávacieho znaku, alebo svetelného signálu určeného v článku 6, alebo oboch, doplnených ostatnými signálmi uvedenými v článkoch 7 a 8 týchto pravidiel.

Článok 6

Svetelný signál

1. Svetelný signál skladajúci sa z prerušovaného modrého svetla je určený na použitie zdravotníckym lietadlom na jeho identifikáciu. Tento signál nebudú používať žiadne iné lietadlá. Odporúčaná modrá farba sa získava použitím týchto troch chromatických koordinátorov:

hranica zelenej farby $y = 0.065 + 0.805$

hranica bielej farby $y = 0.400 - x$

hranica fialovej farby $x = 0.133 + 0.600 y$

Odporúčaná frekvencia zábleskov modrého svetla je medzi 60 a 100 zábleskami za jednu minútu.

2. Zdravotnícke lietadlo by malo byť vybavené svetlami potrebnými na to, aby bol svetelný signál vidieť z toľkých smerov, ako je to len možné.

3. Pokiaľ medzi stranami v konflikte neexistuje osobitná dohoda vyhradzujúca použitie prerušovaného modrého svetla pre identifikáciu zdravotníckych vozidiel, lodí a plavidiel, nie je použitie takých signálov pre ostatné vozidlá a lode zakázané.

Článok 7

Rádiové signály

1. Rádiový signál sa bude skladať z rádiotelefonickej alebo rádiotelegrafickej správy, ktorej bude predchádzať zreteľný rozpoznávací prednostný signál, ktorý určí a schváli Svetová administratívna rozhlasová konferencia Medzinárodnej telekomunikačnej únie. Bude vyslaný trikrát pred volacím znakom príslušného zdravotníckeho prostriedku. Táto správa sa bude vysielat' v angličtine v príslušných intervaloch na kmitočte alebo kmitočtoch určených v súlade s odsekom 3. Použitie prednostného signálu bude povolené len zdravotníckym jednotkám a zdravotníckym prepravným prostriedkom.
2. Rozhlasová správa, ktorej bude predchádzať zreteľný prednostný signál spomenutý v odseku 1, bude obsahovať nasledujúce údaje:
  - a) volací znak zdravotníckeho prepravného prostriedku;
  - b) stanovište zdravotníckeho prepravného prostriedku;
  - c) počet a druh zdravotníckych prepravných prostriedkov;
  - d) zamýšľanú trasu presunu;
  - e) podľa okolností odhadované časy v priebehu presunu a čas odchodu a príchodu;
  - f) akékoľvek ďalšie informácie ako letová výška, kontrolované rádiové kmitočty, dohodnuté jazyky, spôsoby práce a kódy systému druhotnej rádiolokačnej kontroly.
3. Aby sa uľahčilo odovzdanie správ uvedených v odsekoch 1 a 2, ako i správ uvedených v článkoch 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30 a 31 tohto Protokolu, Vysoké zmluvné strany, ktoré sú stranami v konflikte, alebo jedna strana v konflikte konajúca po dohode alebo samostatne, môžu v súlade s Prehľadom pridelených kmitočtov v Rádiových pravidlách pripojených k Medzinárodnému telekomunikačnému dohovoru určiť a zverejniť vybrané národné kmitočty, ktoré budú na takéto oznámenia používať. Tieto kmitočty sa oznámia Medzinárodnej telekomunikačnej únii v súlade s postupom, ktorý schváli Svetová administratívna rozhlasová konferencia.

Článok 8

Elektronická identifikácia

1. Systém druhotnej rádiolokačnej kontroly, ako je opísaný v prílohe 10 k Chicagskému dohovoru o medzinárodnej civilnej leteckej preprave zo 7. decembra 1944 spolu s neskoršími zmenami, môže sa použiť na identifikáciu a na sledovanie letového kurzu zdravotníckeho lietadla. Spôsob práce a kód systému SSR určenej na výlučné použitie zdravotníckymi lietadlami ustanovia Vysoké zmluvné strany, strany v konflikte alebo jedna zo strán v konflikte konajúce po dohode alebo samostatne v súlade s postupom, ktorý bude odporučený Medzinárodnou organizáciou civilného letectva.
2. Strany v konflikte môžu medzi sebou uzavrieť osobitnú dohodu a v nej ustanoviť použitie obdobného elektronického systému na identifikáciu zdravotníckych vozidiel a zdravotníckych lodí a plavidiel.

Kapitola 4

Spojenie

Článok 9

Rádiové spojenie

Prednostný signál ustanovený v článku 7 týchto pravidiel môže predchádzať príslušné rádiové oznámenie vysielané zdravotníckymi jednotkami a zdravotníckymi prepravnými prostriedkami pri použití postupu ustanoveného v článkoch 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30 a 31 Protokolu.

Článok 10

Používanie medzinárodných kódov

Zdravotnícke jednotky a zdravotnícke prepravné prostriedky môžu taktiež používať kódy a signály ustanovené Medzinárodnou telekomunikačnou úniou, Medzinárodnou organizáciou civilného letectva a Medzivládnu námornou poradnou organizáciou. Tieto kódy a signály sa budú používať v súlade s normami, praxou a postupmi ustanovenými týmito organizáciami.

Článok 11

Iné prostriedky spojenia

Ak nie je možné obojsmerné rádiové spojenie, môžu sa používať signály ustanovené Medzinárodným signálnym kódom prijatým Medzivládnu námornou poradnou organizáciou alebo príslušnou prílohou k Chicagskému dohovoru o medzinárodnej civilnej leteckej preprave zo 7. decembra 1944 spolu s neskoršími zmenami.

Článok 12

Letové plány

Dohody a oznámenia týkajúce sa letových plánov ustanovených článkom 29 Protokolu budú podľa možností formulované v súlade s postupmi ustanovenými Medzinárodnou organizáciou civilného letectva.

Článok 13

Signály a postupy na zadržanie zdravotníckeho lietadla

Pokiaľ sa zadržujúce lietadlo použije na overenie totožnosti zdravotníckeho lietadla pri lete alebo na to, aby ho požiadalo o pristátie v súlade s článkami 30 a 31 Protokolu, malo by zadržujúce a zdravotnícke lietadlo použiť štandardné vizuálne a rádiové postupy na zadržiavanie predpísané prílohou 2 Chicagského dohovoru o medzinárodnej civilnej leteckej preprave zo 7. decembra 1944 spolu s neskoršími zmenami.

Kapitola 5

Civilná obrana

Článok 14

Preukaz totožnosti

1. Preukaz totožnosti personálu civilnej obrany ustanovený článkom 66 odsek 3 Protokolu sa spravuje príslušnými ustanoveniami článku 1 týchto pravidiel.
2. Preukaz totožnosti pre personál civilnej obrany sa môže spravovať vzorom uvedeným v tabuľke 3.
3. Pokiaľ sa personálu civilnej obrany povolí nosiť ľahké osobné zbrane, mala by o tom byť zmienka v preukaze.

Tabuľka 3. Vzor preukazu totožnosti pre personál civilnej obrany
(formát 74 mm x 105 mm)

Predná strana

(Miesto vyhradené pre názov krajiny a orgánu, ktorý vydal tento preukaz)

PREUKAZ TOTOŽNOSTI
pre personál civilnej obrany

Meno .....

.....

Dátum narodenia (alebo vek) .....

Rodné číslo (pokiaľ existuje) .....

Držiteľ tohto preukazu je chránený Ženevskými dohovormi z 12. augusta 1949 a Dodatkovým protokolom k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I) vo svojej funkcii .....

Dátum vydania ..... Číslo preukazu .....

Podpis vydávajúceho orgánu

Dátum ukončenia platnosti .....

Zadná strana

Výška ..... Oči ..... Vlasy .....

Iné zvláštne znamenia alebo údaje: .....

.....

.....

.....

Zbrane .....

FOTOGRAFIA DRŽITEĽA

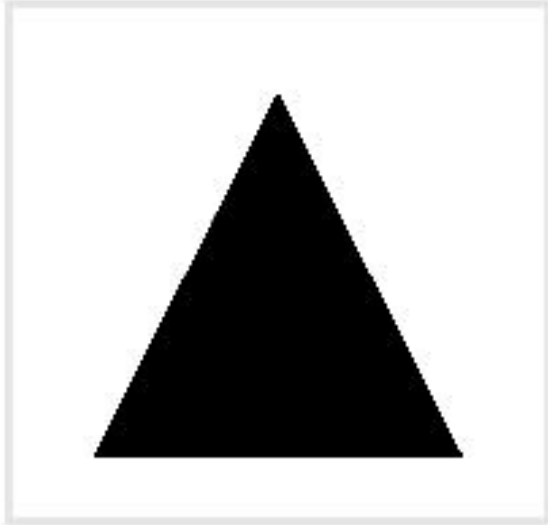
Pečiatka

Podpis držiteľa alebo
odtlačok palca, alebo oboje

Článok 15

Medzinárodný rozoznávací znak

1. Medzinárodným rozoznávacím znakom civilnej obrany ustanoveným v článku 66 odsek 4 Protokolu je rovnoramenný modrý trojuholník na oranžovom pozadí. Vzor je uvedený v tabuľke 4.

Tabuľka 4. Modrý trojuholník na oranžovom pozadí

2. Odporúča sa, aby:
  - a) pokiaľ je modrý trojuholník na vlajke, páske alebo odevu, pozadie trojuholníka tvorila oranžová vlajka, páska alebo odev;
  - b) jeden z uhlov trojuholníka smeroval vertikálne hore;
  - c) žiadny z uhlov trojuholníka sa nedotýkal okraja oranžového pozadia.
3. Medzinárodný rozoznávací znak bude tak veľký, ako to budú vyžadovať okolnosti. Rozoznávací znak bude, pokiaľ to bude možné, umiestnený na rovný podklad alebo na vlajky viditeľné zo všetkých smerov a na takú vzdialenosť, ako je to len možné. V súlade s inštrukciami príslušného orgánu bude personál civilnej obrany nosiť, pokiaľ to bude možné, pokrývku hlavy a odev s medzinárodným rozoznávacím znakom. V noci alebo za zníženej viditeľnosti môže znak svietiť alebo byť osvetlený; taktiež sa môže vyrobiť z materiálov umožňujúcich jeho zistenie technickými detekčnými prostriedkami.

Kapitola 6

Stavby a zariadenia obsahujúce nebezpečné sily

Článok 16

Medzinárodný osobitný znak

1. Medzinárodný osobitný znak pre stavby a zariadenia obsahujúce nebezpečné sily, ako je ustanovené v článku 56 odsek 7 Protokolu, sa bude skladať zo skupiny 3 jasných oranžových kruhov rovnakej veľkosti položených na rovnakej ose, pričom vzdialenosť medzi každým kruhom bude jeden polomer v súlade s tabuľkou 5 vyobrazenou nižšie.
2. Znak bude tak veľký, ako to budú vyžadovať okolnosti. Ak je umiestnený na väčšej ploche, môže byť opakovaný tak často, ako to budú vyžadovať okolnosti. Pokiaľ to bude možné bude umiestnený na rovnom povrchu alebo na vlajkách tak, aby bol viditeľný zo všetkých smerov a na takú vzdialenosť, ako to len bude možné.
3. Na vlajke bude vzdialenosť medzi vonkajšími okrajmi znaku a príľahlými stranami vlajky jeden polomer kruhu. Vlajka bude pravouhlá s bielym pozadím.
4. V noci alebo za zníženej viditeľnosti môže byť znak rozsvietený alebo osvetlený. Môže byť taktiež vyrobený z materiálov umožňujúcich zistiť ho technickými detekčnými prostriedkami.

Tabuľka 5.

Medzinárodný osobitný znak pre stavbu a zariadenia obsahujúce nebezpečné sily

Príloha II

PREUKAZ TOTOŽNOSTI NOVINÁRA, KTORÝ PLNÍ NEBEZPEČNÉ PROFESIONÁLNE ÚLOHY

Predná strana

<p>Tento preukaz totožnosti sa vydáva novinárom, ktorí plnia nebezpečné profesionálne úlohy v oblastiach ozbrojených konfliktov. Držiteľ je oprávnený na to, aby sa s ním zaobchádzalo ako s civilnou osobou v súlade so Ženevskými dohovormi z 12. augusta 1949 a s ich Dodatkovým protokolom I. Držiteľ musí mať preukaz neustále pri sebe. Ak je zadržaný, ihneď ho odovzdá orgánom, ktoré ho zadržali, aby im napomohol pri zistení svojej totožnosti.</p>	<p>Meno krajiny vydávajúcej tento preukaz</p> <p>PREUKAZ TOTOŽNOSTI NOVINÁRA, KTORÝ PLNÍ NEBEZPEČNÉ PROFESIONÁLNE ÚLOHY</p>
--	---

Zadná strana

<p>Vydané kým (príslušný orgán) .....</p> <p>Fotografia držiteľa ..... Miesto ..... Dátum .....</p> <p>Úradná pečiatka .....</p> <p>..... Podpis držiteľa</p> <p>Priezvisko .....</p> <p>Meno .....</p> <p>Miesto a dátum narodenia .....</p> <p>Dopisovateľ .....</p> <p>Druh zamestnania .....</p> <p>Platný do .....</p>	<p>Výška ..... Oči .....</p> <p>Váha ..... Vlasy .....</p> <p>Krvná skupina. RH faktor .....</p> <p>Náboženstvo (fakultatívne) .....</p> <p>Odtlačky prstov (fakultatívne) .....</p> <p>Odtlačok ľavého ukazováka ..... Odtlačok pravého ukazováka .....</p> <p>Zvláštne znamenia .....</p>
---	---

DODATKOVÝ PROTOKOL k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter (Protokol II)

Vysoké zmluvné strany

pripomínajúc, že humanitárne zásady zakotvené v spoločnom článku 3 Ženevských dohovorov z 12. augusta 1949 tvoria základ úcty k ľudskej osobnosti v prípadoch ozbrojeného konfliktu, ktorý nemá medzinárodný charakter,

pripomínajúc ďalej, že medzinárodné dokumenty vzťahujúce sa na ľudské práva poskytujú základnú ochranu ľudskej osobnosti,

zdôrazňujúc potrebu zabezpečiť lepšiu ochranu obetiam týchto ozbrojených konfliktov,

pripomínajúc, že v prípadoch, ktoré neupravuje platné právo, zostáva ľudská osobnosť pod ochranou zásad humánosti a požiadaviek spoločenského vedomia,

dohodli sa takto

ČASŤ I ROZSAH APLIKÁCIE TOHTO PROTOKOLU

Článok 1

Materiálny rozsah aplikácie

1. Tento Protokol, ktorý rozvíja a dopĺňa spoločný článok 3 Ženevských dohovorov z 12. augusta 1949 a nemení existujúce podmienky jeho aplikácie, sa bude vzťahovať na všetky ozbrojené konflikty, ktoré nie sú obsiahnuté v článku 1 Dodatočného protokolu k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (Protokol I) a ku ktorým dochádza na území Vysokej zmluvnej strany medzi jej ozbrojenými silami a disidentskými ozbrojenými silami alebo inými organizovanými ozbrojenými skupinami vykonávajúcimi pod zodpovedným velením takú kontrolu nad časťou jej územia, ktorá im umožňuje viesť trvalé a koordinované vojenské operácie a aplikovať tento Protokol.
2. Tento Protokol sa nebude aplikovať v prípade vnútorných nepokojov a napätia, ako sú vzbury, izolované a sporadické násilné činy a ostatné činy podobnej povahy, ktoré sa nepovažujú za ozbrojené konflikty.

Článok 2

Personálny rozsah aplikácie

1. Tento Protokol sa bude aplikovať bez akéhokoľvek nepriaznivého rozdielu založeného na rase, farbe, pohlaví, jazyku, náboženstve alebo viere, politických alebo iných názoroch, národnom alebo sociálnom pôvode, majetku, rodovom pôvode alebo inom stave, alebo na iných podobných kritériách (ďalej uvádzaných ako „nepriaznivý rozdiel“) na všetky osoby postihnuté ozbrojeným konfliktom v zmysle uvedenom v článku 1.
2. Na konci ozbrojeného konfliktu budú všetky osoby zbavené slobody alebo osoby, ktorých sloboda bola obmedzená z dôvodov súvisiacich s takým konfliktom, ako aj osoby, ktoré boli zbavené svojej slobody alebo ktorých sloboda bola obmedzená po konflikte z tých istých dôvodov, požívať ochranu podľa článkov 5 a 6, dokiaľ sa také zbavenie alebo obmedzenie slobody neskončí.

Článok 3

Nevmiešavanie sa

1. Žiadne ustanovenie tohto Protokolu sa nebude uplatňovať s cieľom zasiahnuť do suverenity štátu alebo povinnosti vlády udržiavať a znovu zavádzať všetkými zákonnými prostriedkami právo a poriadok v štáte alebo brániť národnú jednotu a územnú celistvosť štátu.

2. Žiadne ustanovenie tohto Protokolu sa nebude vykladať ako oprávnenie na priame alebo nepriame vmiešavanie sa z akéhokoľvek dôvodu do ozbrojeného konfliktu alebo do vnútorných alebo zahraničných záležitostí Vysokej zmluvnej strany, na ktorej území k tomuto konfliktu došlo.

ČASŤ II

HUMÁNNE ZAOBCHÁDZANIE

Článok 4

Základné záruky

1. Všetky osoby, ktoré sa priamo nezúčastnia alebo ktoré sa prestali zúčastňovať na nepriateľských akciách bez ohľadu na to, či bola ich sloboda obmedzená alebo nie, majú právo na rešpektovanie svojej osoby, cti, presvedčenia a náboženského vyznania. Za všetkých okolností sa bude s nimi zaobchádzať humánne bez akéhokoľvek nepriaznivého rozdielu. Zakazuje sa vydať rozkaz, že nikto nezostane nažive.
2. Bez ujmy na všeobecných uvedených ustanoveniach sú a zostanú zakázané v každej dobe a na každom mieste tieto činy proti osobám spomenutým v odseku 1:
  - a) ohrozovanie života, zdravotného a fyzického alebo duševného stavu osôb, osobitne vražda, ako aj kruté zaobchádzanie ako mučenie, mrzačenie alebo akákoľvek forma telesných trestov;
  - b) kolektívne tresty;
  - c) branie rukojemníkov;
  - d) teroristické činy;
  - e) urážky osobnej dôstojnosti, predovšetkým ponižujúce a urážajúce zaobchádzanie, znásilnenie, nútená prostitúcia a akákoľvek forma nemravného konania;
  - f) otroctvo a obchod s otrokmi vo všetkých svojich formách;
  - g) plienenie;
  - h) hrozby vykonať akýkoľvek z uvedených činov;
3. Deťom sa poskytne starostlivosť a pomoc, ktorú vyžadujú a osobitne:
  - a) poskytnú sa im vzdelanie, včítane náboženskej a morálnej výchovy, v súlade s práním ich rodičov alebo v neprítomnosti rodičov tých, kto sú zodpovední za starostlivosť o ne;
  - b) urobia sa všetky nevyhnutné opatrenia, aby sa uľahčilo zjednocovanie rodín, ktoré sú dočasne rozdelené;
  - c) deti do veku 15 rokov nebudú povolávané do ozbrojených síl alebo skupín a nebude im dovolené zúčastniť sa na nepriateľských akciách;
  - d) osobitná ochrana, ktorú poskytuje tento článok deťom do veku 15 rokov, sa na ne bude vzťahovať aj vtedy, ak sa zúčastnili priamo na nepriateľských akciách bez ohľadu na ustanovenie odseku c) a budú zajaté;
  - e) v prípade nutnosti sa urobia opatrenia, a to pokiaľ možno vždy so súhlasom ich rodičov alebo osôb, ktoré za ne na základe práva alebo zvyku predovšetkým zodpovedajú, aby deti boli dočasne premiestnené z oblasti, v ktorej dochádza k nepriateľským akciám, do bezpečnejšej oblasti v krajine, a aby sa zabezpečilo, že ich budú sprevádzať osoby zodpovedné za ich bezpečnosť a blaho.

Článok 5

Osoby, ktorých sloboda bola obmedzená

1. Okrem ustanovení článku 4 sa budú prinajmenšom dodržiavať tieto ustanovenia týkajúce sa osôb zbavených slobody z dôvodov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom, či sú internované alebo zadržané:
  - a) s ranenými a chorými sa bude zaobchádzať v súlade s článkom 7;

- b) osobám uvedeným v tomto odseku sa budú v rovnakom rozsahu ako miestnemu civilnému obyvateľstvu poskytovať potraviny a pitná voda a poskytnú sa im záruky týkajúce sa zdravia, hygieny a ochrany proti nepriazni podnebia a nebezpečenstvám vyplývajúcim z ozbrojeného konfliktu;
  - c) umožní sa im prijímať individuálnu alebo kolektívnu podporu;
  - d) umožní sa im vykonávať ich náboženské obrady, a ak o to požiadajú a ak to bude možné, prijímať duchovnú pomoc od osôb vykonávajúcich náboženské úkony, napr. od kňazov a pod.;
  - e) ak budú prinútené pracovať, budú mať pracovné podmienky a záruky podobné tým, aké má miestne civilné obyvateľstvo.
2. Tí, kto sú zodpovední za internovanie alebo zadržanie osôb uvedených v odseku 1, budú v rámci svojich možností takisto zachovávať nasledujúce ustanovenia týkajúce sa týchto osôb:
- a) okrem prípadov, keď sú muži a ženy z jednej rodiny ubytovaní spoločne, budú ženy ubytované v priestoroch oddelených od mužov a budú pod bezprostredným dozorom žien;
  - b) osoby uvedené v odseku 1 sú oprávnené odosielať a prijímať listy a pohľadnice, ktorých množstvo môže obmedziť príslušný orgán, pokiaľ to považuje za potrebné;
  - c) priestory na internovanie a zadržanie nebudú umiestnené v blízkosti oblasti bojov. Osoby uvedené v odseku 1 budú evakuované, ak priestory, kde sú internované alebo zadržané, budú osobitne vystavené nebezpečenstvu vyplývajúcemu z ozbrojeného konfliktu, pokiaľ sa môže ich evakuácia vykonať za dostatočne bezpečných podmienok;
  - d) budú mať právo na lekárske prehliadky;
  - e) ich zdravie a ich telesná alebo duševná integrita nebudú ohrozené žiadnym neoprávneným činom alebo opomenutím. Zakazuje sa teda podrobovať osoby uvedené v tomto článku akémukoľvek lekárskeho zákroku, ktorý zdravotný stav príslušnej osoby nevyžaduje a ktorý nie je v súlade so všeobecne prijatými lekárske normami používanými vo vzťahu k slobodným osobám za obdobných zdravotníckych podmienok.
3. S osobami, ktoré nie sú uvedené v odseku 1, ale ktorých sloboda bola akýmkoľvek spôsobom obmedzená z dôvodov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom, sa bude zaobchádzať humánne v súlade s článkom 4 a s odsekmi 1 a), c) a d) a 2 b) tohto článku.
4. Ak bude rozhodnuté prepustiť osoby zbavené slobody, prijmú tí, čo tak rozhodli, potrebné opatrenia na zaistenie ich bezpečnosti.

Článok 6

Trestné stíhanie

1. Tento článok sa týka stíhania a trestania trestných činov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom.
2. Nad osobami, ktoré boli uznané za vinné z trestného činu, sa nebudú vynášať rozsudky a vykonávať tresty okrem prípadov, keď rozsudok vyniesol súd, ktorý poskytuje základné záruky nezávislosti a nestrannosti, najmä:
  - a) súdne konanie poskytne obžalovanému možnosť byť bezodkladne informovaný o podrobnostiach trestného činu, z ktorého je obžalovaný, a poskytne obžalovanému pred konaním a počas konania všetky nevyhnutné práva a prostriedky obhajoby;
  - b) nikto nebude odsúdený za trestný čin inak než na základe osobnej trestnej zodpovednosti;
  - c) nikto nebude odsúdený za konania alebo opomenutia, ktoré neboli podľa zákona trestným činom v dobe jeho spáchania. Rovnako tak nebude uložený trest ťažší, než aký mohol byť uložený v dobe, keď bol trestný čin spáchaný. Ak zákon vydaný po spáchaní trestného činu ustanovuje ľahší trest, bude sa tento zákon aplikovať v prospech páchatela;
  - d) každý obžalovaný bude považovaný za nevinného, dokiaľ nebude v súlade so zákonom preukázaná jeho vina;
  - e) každý obžalovaný bude mať právo, aby sa súdne konanie uskutočňovalo v jeho prítomnosti;
  - f) nikto nebude nútený, aby svedčil proti sebe alebo aby sa priznal k vine.

3. Odsúdenej osobe sa pri vynesení rozsudku oznámi, aké má právne a iné opravné prostriedky a lehoty, v ktorých ich môže uplatniť.
4. Trest smrti nebude vynesený nad osobami mladšími ako 18 rokov v čase spáchania trestného činu a nebude vykonaný na tehotných ženách a na matkách malých detí.
5. Po skončení nepriateľských akcií sa budú vládnuce orgány snažiť udeliť amnestiu v najširšej možnej miere osobám, ktoré sa zúčastnili na ozbrojenom konflikte, alebo tým, ktoré boli zbavené slobody z dôvodov súvisiacich s ozbrojeným konfliktom, bez ohľadu na to, či boli internované alebo zadržané.

ČASŤ III

RANENÍ, CHORÍ A STROSKOTANCI

Článok 7

Ochrana a starostlivosť

1. Všetci ranení, chorí a stroskotanci bez ohľadu na to, či sa zúčastnili na ozbrojenom konflikte alebo nie, budú rešpektovaní a chránení.
2. Za všetkých okolností sa bude s nimi zaobchádzať ľudsky a poskytne sa im v čo najväčšej možnej miere a čo najrýchlejšie lekárska starostlivosť a ošetrovanie, ktoré vyžaduje ich stav. Nebude sa medzi nimi robiť rozdiel z iných dôvodov než zdravotných.

Článok 8

Pátranie

Kedykoľvek to okolnosti umožnia, a osobitne po skončení boja, sa bezodkladne urobia všetky možné opatrenia na vypátranie a zobrahanie ranených, chorých a stroskotancov, aby boli ochránení pred plienením a zlým zaobchádzaním a aby sa mohla zabezpečiť patričná starostlivosť o nich, ako aj na pátranie po mŕtvych, aby sa zabránilo ich okradnutiu a aby boli dôstojne pochovaní.

Článok 9

Ochrana zdravotníckeho a duchovného personálu

1. Zdravotnícky a duchovný personál bude rešpektovaný a chránený a pri výkone jeho povinností sa mu poskytne všetka možná pomoc. Nemôže byť nútený, aby plnil úlohy, ktoré sú nezlučiteľné s jeho humanitárnym poslaním.
2. Nemožno žiadať, aby zdravotnícky personál pri plnení svojich funkcií dával prednosť akejkoľvek osobe z iných než zdravotných dôvodov.

Článok 10

Všeobecná ochrana osôb, ktoré vykonávajú zdravotnícku činnosť

1. Za žiadnych okolností nebude trestaná žiadna osoba za vykonanie zdravotníckych úkonov, ktoré sú v súlade s lekárskou etikou, bez ohľadu na to, v prospech ktorej osoby sa táto činnosť vykonáva.
2. Osoby, ktoré vykonávajú zdravotnícku činnosť, nebudú nútené robiť úkony alebo vykonávať práce, ktoré nie sú v súlade s pravidlami lekárskej etiky alebo s inými pravidlami určenými na prospech ranených a chorých alebo s ustanoveniami tohto Protokolu, ani nebudú nútené k tomu, aby nerobili úkony, ktoré tieto pravidlá a ustanovenia vyžadujú.
3. Profesionálne povinnosti osôb vykonávajúcich lekársku činnosť, pokiaľ ide o informácie, ktoré môžu získať o ranených a chorých v ich starostlivosti, sa budú rešpektovať s výhradou vnútroštátneho práva.
4. S výhradou vnútroštátneho práva nesmú byť akokoľvek trestané osoby vykonávajúce zdravotnícku činnosť za to, že odmietnu poskytnúť alebo že neposkytnú informácie o ranených a chorých, ktorí sú alebo boli v ich starostlivosti.

Článok 11

Ochrana zdravotníckych jednotiek a zdravotníckych prepravných prostriedkov

1. Zdravotnícke jednotky a zdravotnícke prepravné prostriedky budú vždy rešpektované a chránené a nestanú sa predmetom útoku.
2. Ochrana, na ktorú majú zdravotnícke jednotky a zdravotnícke prepravné prostriedky nárok, bude prerušená iba v tom prípade, ak sa použijú na nepriateľské činy mimo rámca ich humanitárneho poslania. Ochrana však bude prerušená, až keď bude vydané varovanie, ktoré v prípade potreby určí rozumnú lehotu, a iba potom, keď sa toto varovanie neposlúchne.

Článok 12

Rozoznávaci znak

Pod kontrolou príslušného orgánu budú zdravotnícky a duchovný personál i zdravotnícke jednotky a zdravotnícke prepravné prostriedky označené rozoznávacím znakom Červeného kríža, Červeného polmesiaca alebo Červeného leva a slnka na bielom pozadí. Bude rešpektovaný za všetkých podmienok a nepoužije sa nepatričným spôsobom.

ČASŤ IV

CIVILNÉ OBYVATELSTVO

Článok 13

Ochrana civilného obyvateľstva

1. Civilné obyvateľstvo a jednotlivé civilné osoby požívajú všeobecnú ochranu proti nebezpečenstvám vznikajúcim v dôsledku vojenských operácií. Aby táto ochrana bola účinná, musia sa za všetkých okolností dodržiavať nasledujúce pravidlá.
2. Civilné obyvateľstvo ako také, ako aj jednotlivé civilné osoby nesmú byť predmetom útoku. Násilné činy alebo hrozby násilím, ktorých hlavným cieľom je terorizovanie civilného obyvateľstva, sa zakazujú.
3. Civilné osoby požívajú ochranu poskytovanú týmto článkom, s výnimkou prípadu, keď sa priamo zúčastňujú na nepriateľských akciách a po dobu týchto akcií.

Článok 14

Ochrana predmetov nevyhnutných na prežitie civilného obyvateľstva

Zakazuje sa používať hladovanie civilných osôb ako spôsob vedenia vojny. Zakazuje sa teda útočiť na objekty, ničiť, odstraňovať alebo znehodnocovať objekty nevyhnutné na prežitie civilného obyvateľstva, ako sú zásoby potravín, poľnohospodárske oblasti slúžiace na produkciu potravín, zber, dobytok, zariadenia na dodávku vody a zásobovanie vodou a zavlažovacie zariadenia.

Článok 15

Ochrana stavieb a zariadení obsahujúcich nebezpečné sily

Stavby alebo zariadenia obsahujúce nebezpečné sily, osobitne priehrady, hrádze a atómové elektrárne, nesmú byť predmetom útoku, aj keď sú vojenskými objektmi, pokiaľ taký útok môže spôsobiť uvoľnenie nebezpečných síl a viesť v dôsledku toho k vážnym stratám na civilnom obyvateľstve.

Článok 16

Ochrana kultúrnych majetkov a miest na konanie bohoslužieb

Bez ujmy na ustanoveniach Haagskeho Dohovoru o ochrane kultúrnych majetkov za ozbrojeného konfliktu zo 14. mája 1954 sa zakazuje vykonávať akékoľvek nepriateľské činy namierené proti historickým pamiatkam, umeleckým dielam alebo miestam na konanie

bohoslužieb, ktoré sú kultúrnym a duchovným dedičstvom národov, a využívať ich na podporu vojenského úsilia.

Článok 17

Zákaz núteného premiestňovania civilných osôb

1. Z dôvodov vzťahujúcich sa na daný konflikt sa nesmie nariaďovať premiestňovanie civilného obyvateľstva, pokiaľ to nevyžaduje bezpečnosť príslušných civilných osôb alebo nevyhnutné vojenské dôvody. Ak bude potrebné také premiestnenie vykonať, urobia sa všetky opatrenia, aby civilné obyvateľstvo mohlo byť prijaté na určenom mieste za uspokojujúcich podmienok, pokiaľ ide o ubytovanie, hygienu, zdravie, bezpečie a výživu.
2. Civilné osoby nebudú nútené opúšťať svoje vlastné územie z dôvodov vzťahujúcich sa na konflikt.

Článok 18

Pomocné organizácie a pomocné akcie

1. Pomocné organizácie, ktoré sa nachádzajú na území Vysokéj zmluvnej strany, ako sú organizácie Červeného kríža, Červeného polmesiaca, Červeného leva a slnka, môžu ponúknuť svoje služby s cieľom vykonávať svoje tradičné funkcie vo vzťahu k obetiam ozbrojeného konfliktu. Civilné obyvateľstvo môže aj zo svojej vlastnej iniciatívy ponúknuť, že bude zbierať ranených, chorých a stroskotancov a že sa bude o nich starať.
2. Pokiaľ civilné obyvateľstvo trpí nadmernou núdzou v dôsledku nedostatku zásob potrebných na jeho prežitie, ako sú zásoby potravín a liekov, podniknú sa s výhradou súhlasu príslušnej Vysokéj zmluvnej strany pomocné akcie pre civilné obyvateľstvo, ktoré sú však výlučne humanitárnej a nestrannej povahy a vykonávajú sa bez akéhokoľvek nepriaznivého rozdielu.

ČASŤ V

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 19

Šírenie

Tento Protokol sa bude šíriť v čo možno najväčšej miere.

Článok 20

Podpis

Tento Protokol bude otvorený stranám dohovorov na podpis šesť mesiacov po podpise Záverečného aktu a zostane otvorený po dobu dvanástich mesiacov.

Článok 21

Ratifikácia

Tento Protokol bude ratifikovaný čo možno najskôr. Ratifikačné listiny budú uložené u Švajčiarskej spolkovej rady, depozitára dohovorov.

Článok 22

Prístup

Tento Protokol bude otvorený na prístup ktorejkoľvek strane dohovorov, ktorá ho nepodpísala. Listiny o prístupe budú uložené u depozitára.

Článok 23

Nadobudnutie platnosti

1. Tento Protokol nadobudne platnosť šesť mesiacov po uložení dvoch ratifikačných listín alebo listín o prístupe.

2. Pre každú stranu dohovorov, ktorá ratifikuje tento Protokol alebo k nemu pristúpi neskôr, nadobudne platnosť šesť mesiacov po uložení jej ratifikačnej listiny alebo listiny o prístupe.

Článok 24

Zmeny

1. Každá Vysoká zmluvná strana môže navrhnúť zmeny tohto Protokolu. Text navrhovanej zmeny sa zašle depozitárovi, ktorý po konzultácii so všetkými Vysokými zmluvnými stranami a s Medzinárodným výborom Červeného kríža rozhodne, či treba zvolať konferenciu na posúdenie navrhovanej zmeny.
2. Depozitár pozve na túto konferenciu všetky Vysoké zmluvné strany, ako aj strany dohovorov bez ohľadu na to, či tento Protokol podpísali alebo nie.

Článok 25

Výpoveď

1. V prípade, že Vysoká zmluvná strana vypovie tento Protokol, nadobudne výpoveď platnosť až po uplynutí šiestich mesiacov po tom, čo dostane listinu o výpovedi. Pokiaľ sa však vypovedajúca strana po uplynutí šiestich mesiacov nachádza v situácii uvedenej v článku 1, výpoveď nenadobudne platnosť pred ukončením ozbrojeného konfliktu. Osoby, ktoré boli zbavené slobody alebo ktorých sloboda bola obmedzená z dôvodov vzťahujúcich sa na konflikt, budú však naďalej požívať výhody z ustanovení tohto Protokolu až do svojho konečného prepustenia.
2. Výpoveď sa písomne oznámi depozitárovi, ktorí ju zašle všetkým Vysokým zmluvným stranám.

Článok 26

Notifikácia

Depozitár bude informovať Vysoké zmluvné strany, ako aj strany dohovorov bez ohľadu na to, či sú signatármi tohto Protokolu alebo nie:

- a) o podpisoch pripojených k tomuto Protokolu a o uložení ratifikačných listín alebo listín o prístupe v súlade s článkami 21 a 22;
- b) o dátume nadobudnutia platnosti tohto Protokolu v súlade s článkom 23;
- c) o oznámeniach a vyhláseniach, ktoré dostal v súlade s článkom 24.

Článok 27

Registrácia

1. Po nadobudnutí platnosti zašle tento Protokol depozitár sekretariátu Organizácie Spojených národov na registráciu a na publikáciu v súlade s článkom 102 Charty Organizácie Spojených národov.
2. Depozitár bude takisto informovať sekretariát Organizácie Spojených národov o všetkých ratifikáciách a prístupoch, ktoré dostal v súvislosti s týmto Protokolom.

Článok 28

Autentické texty

Originál tohto Protokolu, ktorého anglický, arabský, čínsky, francúzsky, ruský a španielsky text má rovnakú platnosť, bude uložený u depozitára, ktorý zašle jeho overené kópie všetkým stranám dohovorov.

*) Tu sa uverejňujú slovenské preklady.

